

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
магістр

на тему: «Методика формування та аналіз статистичної звітності в системі
бухгалтерського обліку»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Облік і оподаткування
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування
групи 1
Якименко Н. С.
Керівник: Лега О. В.
Рецензент: Герасименко В. В.

Полтава 2025 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Наталія КАНЦЕДАЛ

14 листопада 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
Якименко Наталії Сергіївни

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Методика формування та аналіз статистичної звітності в системі бухгалтерського обліку»

керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Лега Ольга Василівна

Затверджено засіданням кафедри протокол № 5 від 07 жовтня 2024 р.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи 11 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи:
фінансова звітність за 2022 – 2024 рр.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Теоретико-методичні засади статистичної звітності в системі бухгалтерського обліку

Розділ 2. Формування показників статистичної звітності підприємства

Розділ 3. Аналіз статистичної інформації у системі обліку та управлінських рішень

5. Перелік графічного матеріалу: схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою та об'єктом дослідження.

6. Дата видачі завдання: 14 листопада 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи.	03.10.2024 р. – 29.10.2024 р.	
2	Затвердження завдання на кваліфікаційну роботу, узгодження плану	30.10.2024 р. – 14.11.2024 р.	
3	Опрацювання літературних джерел	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
5	Виконання теоретичного розділу роботи	15.11.2024 р. – 03.02.2025 р.	
6	Виконання аналітичних розділів роботи	04.02.2025 р. – 10.11.2025 р.	
7	Оформлення тексту роботи	11.11.2025 р. – 17.11.2025 р.	
8	Попередній захист роботи на кафедрі	18.11.2025 р. – 20.11.2025 р.	
9	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій	21.11.2025 р. – 27.11.2025 р.	
10	Нормо-контроль	28.11.2025 р. – 04.12.2025 р.	
11	Захист кваліфікаційної роботи	16.12.2024 р. - 18.12.2025 р.	

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	9
1.1. Сутність та значення статистичної звітності в обліково-аналітичній системі підприємства	9
1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення.....	17
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	21
2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства.....	21
2.2. Види статистичної звітності, особливості формування показників та відповідальність за подання.....	26
2.3. Порядок формування статистичної звітності підприємства	37
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ СТАТИСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У СИСТЕМІ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	45
3.1. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства.....	45
3.2. Оцінка динаміки і структури ключових статистичних показників підприємства	58
3.3. Використання статистичних звітів для оцінки ефективності та фінансових результатів підприємства	70
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах глобалізації економіки та інтеграції України у світове співтовариство інформаційна прозорість і достовірність статистичних даних стають одними з ключових чинників розвитку держави та бізнесу. Статистична звітність є важливим інструментом державного регулювання, оскільки забезпечує органи влади, наукову спільноту та бізнес структурованою інформацією про фінансово-економічні процеси. Вона дозволяє відстежувати тенденції соціально-економічного розвитку, формувати ефективну податково-бюджетну та інвестиційну політику, оцінювати динаміку галузей і окремих підприємств.

Важливим є те, що статистична звітність тісно пов'язана з бухгалтерським і фінансовим обліком. З одного боку, вона ґрунтується на даних бухгалтерських рахунків, а з іншого – доповнює фінансову звітність, надаючи більш широкий аналітичний зріз для оцінки ефективності діяльності. Недоліки у формуванні статистичної звітності, дублювання або розбіжності з бухгалтерськими даними можуть призводити до помилкових висновків, що знижує якість управлінських рішень. Це створює потребу у дослідженні методичних аспектів її формування та взаємозв'язку з іншими підсистемами обліку.

Практична значущість теми полягає у тому, що статистична звітність забезпечує підприємство можливістю оцінювати власний фінансово-економічний стан не лише у динаміці, але й у порівнянні з іншими суб'єктами господарювання, галуззю чи ринком загалом. Це дозволяє виявляти слабкі місця у діяльності, своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, підвищувати конкурентоспроможність і формувати ефективні стратегії розвитку. Для держави така інформація є підґрунтям прийняття обґрунтованих рішень у сфері економічної політики, а для інвесторів та партнерів – показником надійності та відкритості бізнесу.

Таким чином, актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи

визначається сукупністю чинників: зростанням ролі статистичної звітності у системі економічного управління; необхідністю підвищення достовірності та аналітичної цінності статистичних даних; потребою узгодження бухгалтерських, фінансових і статистичних показників; а також важливістю практичного застосування статистичної інформації у підвищенні ефективності діяльності підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та практичне дослідження особливостей формування показників статистичної звітності підприємства, виявлення їх взаємозв'язку з бухгалтерським та фінансовим обліком, а також розробка аналітичних підходів до використання статистичних даних для прийняття ефективних управлінських рішень.

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання:

- розкрити сутність, значення та функціональне призначення статистичної звітності в обліково-аналітичній системі підприємства;
- проаналізувати стан наукової розробленості проблеми статистичної звітності та окреслити основні напрями її вдосконалення;
- дослідити організаційно-правові засади діяльності підприємства та особливості його облікової політики, що впливають на формування показників звітності;
- визначити методику формування та групування показників статистичної звітності підприємства з урахуванням вимог законодавства та практичних потреб;
- провести фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства на основі статистичних матеріалів;
- дослідити динаміку та структуру ключових статистичних показників підприємства у часовому та галузевому аспектах;
- визначити можливості використання статистичної інформації для оцінки ефективності господарської діяльності та фінансових результатів підприємства;
- сформулювати практичні рекомендації щодо підвищення аналітичної

цінності статистичної звітності у системі бухгалтерського обліку та управління.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес організації та ведення статистичної звітності підприємств, зокрема на прикладі діяльності фермерського господарства. Предметом дослідження виступають теоретико-методичні та практичні аспекти формування, узагальнення й використання показників статистичної звітності підприємства, їх взаємозв'язок із бухгалтерським і фінансовим обліком та застосування у процесі фінансово-економічного аналізу й прийняття управлінських рішень.

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Діалектичний та абстрактно-логічний методи застосовано для розкриття сутності статистичної звітності та теоретичного узагальнення наукових підходів. Метод системного аналізу дозволив розглядати статистичну звітність як елемент обліково-аналітичної системи підприємства, а порівняльний аналіз – досліджувати узгодженість показників бухгалтерської, фінансової та статистичної звітності. Для кількісної оцінки динаміки та структури використано економіко-статистичні методи, графічний метод забезпечив наочність результатів, а фінансово-економічний аналіз – оцінку ефективності діяльності підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає у поглибленні теоретико-методичних підходів та розробці практичних інструментів удосконалення формування статистичної звітності підприємств аграрної сфери, що знайшло відображення у таких положеннях:

1. Удосконалено організацію формування статистичної звітності № 50-сг шляхом розробки комплексу допоміжних форм (відомостей), що забезпечують зручність збирання, систематизації та узгодження інформації. Запропоновані відомості дозволяють деталізувати обсяги виробництва продукції, структуру витрат, використання матеріально-технічних ресурсів, земельний фонд, трудові ресурси та отриману державну підтримку, що підвищує точність і достовірність

підсумкових статистичних показників.

2. Запропоновано авторську проектну форму «ЕКО-сг», яка розширює традиційну систему звітності екологічними показниками. У ній передбачено відображення використання природних ресурсів, частки біологічних засобів захисту рослин, методів утилізації агровідходів, впровадження екотехнологій, витрат на природоохоронні заходи, озеленення та підтримку біорізноманіття. Це дозволяє формувати інформаційну базу для оцінки рівня екологічної відповідальності сільськогосподарських підприємств.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих допоміжних форм для спрощення та підвищення точності складання статистичної звітності № 50-сг, а також у застосуванні проектної форми «ЕКО-сг» для оцінки рівня екологічної відповідальності сільськогосподарських підприємств. Запропоновані підходи сприяють підвищенню прозорості, посиленню управлінської відповідальності та удосконаленню внутрішнього контролю, що забезпечує достовірність даних і підвищує ефективність управлінських рішень. Отримані результати можуть бути адаптовані у практичній діяльності аграрних підприємств, а також використані у навчальному процесі з дисциплін бухгалтерського обліку, статистики та фінансового аналізу.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися і одержали позитивну оцінку на науково-практичних конференціях.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 2 тези загальним обсягом 0,2 др. арк.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

1.1. Сутність та значення статистичної звітності в обліково-аналітичній системі підприємства

Сучасна економіка функціонує в умовах інформаційного середовища, де ефективне управління підприємствами неможливе без системного збирання, узагальнення та інтерпретації статистичних даних. У цьому контексті статистична звітність виступає важливим інструментом інформаційного забезпечення, який дозволяє державним органам, науковцям, керівникам підприємств та іншим зацікавленим сторонам отримувати узагальнені характеристики соціально-економічних процесів [14]. Вона є формою організованого спостереження, що базується на поданні суб'єктами господарювання структурованих даних про результати своєї діяльності за уніфікованими формами у встановлені терміни [19]. Статистична звітність не лише відображає стан ресурсного потенціалу та фінансово-господарських результатів, але й забезпечує аналітичну основу для прийняття стратегічних рішень, формування політики у різних секторах економіки, включаючи сільське господарство, промисловість, екологію та інші галузі [38].

Зважаючи на ключову роль статистичної звітності у формуванні достовірної інформаційної бази для управління, доцільним є поглиблене вивчення її сутності, змісту та визначальних характеристик. Розуміння теоретико-методичних основ цього поняття дозволяє не лише сформулювати чітке уявлення про її функціональне призначення, а й оцінити потенціал її застосування в обліково-аналітичній системі підприємств [64]. Водночас слід зазначити, що у науковій літературі кількість безпосередніх визначень категорії «статистична звітність» є обмеженою, тоді як значна увага приділяється суміжним поняттям – «статистична інформація», «статистична термінологія»,

«статистичні дані». Саме вони у комплексі формують теоретичну основу для розуміння сутності статистичної звітності, оскільки відображають її інформаційний, методичний та аналітичний аспекти. Тому у дослідженні доцільно узагальнити наукові підходи до трактування не лише категорії «статистична звітність», але й суміжних понять, що з нею органічно пов'язані.

З цією метою у табл. 1.1 систематизовано підходи вітчизняних і зарубіжних учених до визначення ключових термінів, які забезпечують комплексне розкриття сутності статистичної звітності.

Таблиця 1.1

Наукові підходи до визначення сутності статистичної звітності та суміжних понять

Автор(и)	Сутність та трактування	Ключові акценти
1	2	3
Хром'як Н. [67]	Статистична звітність – форма організації статистичного спостереження, що полягає в обов'язковому поданні підприємствами звітів до органів статистики.	Дві форми спостереження – звітність і спеціально організоване спостереження; перевага звітності у стабільності та придатності для динамічних рядів.
Ілляшенко К. В. [23]	Статистична звітність як форма державного статистичного спостереження, що передбачає подання підприємствами інформації у встановленому порядку.	Містить періодичні та одноразові форми; поєднує економічні, соціальні, демографічні та екологічні дані.
Гінчук Л. І. [11]	Не подає прямого визначення, натомість розкриває звітування з якості статистичних продуктів.	Оцінюються достовірність, прозорість, точність та відповідність очікуванням користувачів; базується на адміністративних джерелах.
Герасименко С. С., Герасименко В. С. [10]	Статистична інформація – система показників, моделей і прогнозів, що відображає масові явища та процеси.	Відрізняється від статистичних даних; є інтегрованим джерелом знань для управління.
Сливінська О. [57]	Статистична інформація – управлінська інформація, створена на основі даних для прогнозування й покращення результатів.	Починається з постановки мети обстеження, а не лише зі збору даних; орієнтація на результат.
Іваненко В. О. [21]	Статистична звітність – інформаційна база для аналізу результативності виробничої діяльності підприємств.	Використання показника доданої вартості; елімінування впливу структурних зрушень; практичне значення для управління.
Renjith V. R., Arunkumar V. R. [3]	Статистична термінологія як основа для системного кількісного аналізу й достовірних висновків.	Забезпечує методологічну чіткість і логіку дослідження від гіпотези до інтерпретації результатів.

Продовж. табл. 1.1

1	2	3
Дубина О. Л., Шевченко Т. О., Ткаченко О. С. [17]	Статистична звітність як форма державного статистичного спостереження, що відображає економічні процеси в просторі й часі.	Завершальний етап статистичного процесу; базується на первинних документах та облікових реєстрах.
Головачко В. М., Перевузник Т. М. [12]	Статистична звітність – офіційний документ, що містить систематизовану інформацію про виробничо-фінансову діяльність.	У сільському господарстві формується на основі бухгалтерських даних, уніфікованих формулярів, подається до Держстату.

Як видно з узагальнених підходів, науковці по-різному трактують поняття статистичної звітності, акцентуючи увагу на її правовій, організаційній, інформаційній та методологічній сутності. Одні автори підкреслюють її роль як форми державного статистичного спостереження, що забезпечує збір і систематизацію даних для оцінки економічних і соціальних процесів. Інші розглядають її у ширшому контексті – як інформаційну базу управління, інструмент забезпечення якості статистичних продуктів чи джерело для прогнозування результатів діяльності. Зарубіжні дослідники акцентують на термінологічній і методологічній основі статистичного звітування, яка забезпечує достовірність та інтерпретативну компетентність. Таким чином, статистична звітність постає багатогранною категорією, що інтегрує функції збору, обробки, узагальнення та аналітичного використання даних у системі державного й корпоративного управління.

Проаналізовані наукові підходи свідчать, що статистична звітність розглядається як структурована система показників, яка забезпечує збирання, узагальнення та подання даних про діяльність суб'єктів господарювання у стандартизованій формі. Вона поєднує інформаційні функції, нормативну регламентацію та аналітичну придатність для цілей управління, контролю та прогнозування. На нашу думку, статистична звітність є не лише засобом інформування, а й ключовим інструментом обґрунтування управлінських рішень, що забезпечує прозорість, достовірність і порівнюваність економічної інформації в межах національної статистичної системи.

Сформувавши уявлення про сутність статистичної звітності, доцільно перейти до аналізу її ролі та значення в обліково-аналітичній системі підприємства. Саме через функціональне наповнення, напрями застосування та вплив на прийняття рішень статистична звітність набуває практичного значення [56]. У різних джерелах автори акцентують увагу на окремих аспектах цього впливу – від інформаційної підтримки управлінських процесів до формування доказової бази для контролю, моніторингу й оцінки результативності. Узагальнення цих підходів представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

**Роль і значення статистичної звітності та статистичної інформації у
наукових підходах**

Автор(и)	Роль	Значення
Хром'як Н. [67]	Забезпечення державних органів достовірною і порівняльною інформацією для прийняття рішень	Інструмент збирання первинних даних; ключове джерело для державної статистики
Ілляшенко К. В. [23]	Надання державі та суспільству достовірної інформації про соціально-економічні явища	База для прийняття управлінських рішень на різних рівнях; основа для стратегій і тактик розвитку
Гінчук Л. І. [11]	Інформування користувачів про якість статистичних даних	Моніторинг правопорушень, міжнародна порівняльність даних
Герасименко С. С., Герасименко В. С. [10]	Статистична інформація як першоджерело управлінської	Підвищення ефективності управління, мінімізація впливу випадкових факторів
Сливінська О. [57]	Ключовий елемент для прийняття управлінських рішень	Мінімізація невизначеності, планування, прогнозування результатів
Іваненко В. О. [21]	Джерело оцінки виробничої ефективності підприємств	Формування рішень, виявлення тенденцій, прогнозування розвитку, оцінка політики
Renjith V. R., Arunkumar V. R. [3]	Забезпечення інформаційної бази для управління	Аналітична основа на рівні підприємства і держави; прогнозування розвитку; моніторинг економічних показників
Головачко В. М., Перевузняк Т. М. [12]	Джерело для управління агропромисловим комплексом	Інформаційне підґрунтя для державної політики; оцінка стану галузі; нагляд за фінансовим станом підприємств
Renjith V. R., Arunkumar V. R. [3]	Статистична термінологія як фундамент наукової достовірності	Методологічна чіткість, інтерпретативна компетентність дослідників

Аналіз наукових підходів, узагальнених у таблиці, свідчить про багатовимірність ролі й значення статистичної звітності у сучасних умовах. З одного боку, вона забезпечує державні органи повноцінною інформацією, необхідною для регулювання соціально-економічних процесів, розробки політики та моніторингу тенденцій. З іншого боку, виступає інструментом управління підприємствами, даючи змогу оцінювати ефективність їхньої діяльності, прогнозувати результати та мінімізувати невизначеність у процесі прийняття рішень.

Вагомим є і науковий вимір, у якому статистична інформація та термінологія формують методологічне підґрунтя досліджень, забезпечують достовірність, об'єктивність та інтерпретативну компетентність. Це особливо важливо в умовах перегляду традиційних статистичних парадигм і переходу до багаторівневих систем оцінки [32].

Таким чином, роль і значення статистичної звітності виходять далеко за межі суто облікової функції. Вона інтегрує державний, управлінський та науковий рівні, виступаючи одночасно джерелом даних, інструментом аналізу й платформою для прийняття стратегічних рішень.

Розкриття ролі та значення статистичної звітності дозволяє чітко окреслити її місце в системі інформаційного забезпечення управління. Проте ефективність використання статистичних даних значною мірою залежить від їх якості [32].

Саме якісні характеристики звітності визначають ступінь достовірності, своєчасності та релевантності інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень.

Узагальнення таких характеристик подано у табл. 1.3. Представлені якісні параметри статистичної звітності окреслюють не лише формальні вимоги до інформаційних даних, а й визначають їхню придатність для практичного використання в управлінні. Вони забезпечують достовірність, повноту та своєчасність відомостей, створюючи надійну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Крім того, характеристики підкреслюють

значення актуальності, порівнюваності й доступності даних, що дозволяє ефективно аналізувати результати діяльності підприємств у динаміці та порівнянні [34]. Таким чином, узагальнені у таблиці вимоги формують цілісну систему критеріїв, які визначають якість статистичної звітності як ключової складової інформаційної бази управління як на рівні окремого підприємства, так і економіки в цілому.

Таблиця 1.3

Якісні характеристики статистичної звітності (узагальнення наукових підходів)

Якісна характеристика	Зміст характеристики
Достовірність	Відповідність даних реальному стану явищ та процесів
Повнота	Наявність усіх необхідних показників для комплексної оцінки явища
Своєчасність	Надання інформації у строки, що дозволяють оперативно приймати рішення
Актуальність	Відображення поточних, найбільш значущих аспектів діяльності
Порівнюваність	Можливість зіставлення даних у динаміці, між підприємствами або регіонами
Доступність	Зручність використання для різних груп користувачів, включно з органами управління
Об'єктивність	Незалежність показників від упереджених оцінок або суб'єктивних інтерпретацій
Репрезентативність	Здатність даних відображати загальні закономірності у масових соціально-економічних явищах

Насамперед, достовірність і об'єктивність є базовими критеріями, оскільки саме точність і незалежність даних визначають їхню аналітичну цінність. Без цих параметрів звітність втрачає роль надійного джерела для прийняття рішень.

Не менш важливим є поєднання повноти й репрезентативності, адже лише комплексне охоплення показників та їх здатність відображати загальні закономірності дозволяє формувати системне уявлення про соціально-економічні процеси. Водночас своєчасність та актуальність забезпечують оперативність і практичну корисність статистичної інформації, роблячи її дієвим інструментом у швидкозмінному середовищі [60].

Значущою характеристикою є також порівнюваність, яка надає

можливість аналізувати динаміку розвитку підприємства, зіставляти результати між галузями чи регіонами та відстежувати тенденції у часі. Нарешті, доступність інформації розширює коло її користувачів — від керівників підприємств до державних органів і науковців, сприяючи прозорості та відкритості економічних процесів.

Окреслені якісні характеристики статистичної звітності формують загальні орієнтири для її оцінювання, однак для практичного застосування необхідне чітке дотримання визначених вимог. Ці вимоги спрямовані на забезпечення методологічної єдності, відповідності нормативним актам та аналітичної цінності звітної інформації [38]. Вони встановлюються як на рівні міжнародних стандартів статистики, так і в національному правовому полі. Узагальнення основних вимог до складання статистичної звітності подано в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Основні вимоги до статистичної звітності

Вимога	Зміст вимоги
Законність	Відповідність форм звітності вимогам чинного законодавства і нормативів
Повнота	Усі передбачені показники повинні бути заповнені
Достовірність	Дані повинні точно відображати реальний стан справ
Єдність методології	Показники мають обраховуватися за затвердженими інструкціями та методиками
Своєчасність	Подання звітності у чітко визначені строки
Узгодженість	Внутрішня логіка звіту повинна бути витриманою, без суперечливих даних
Репрезентативність	Дані повинні охоплювати всю досліджувану сукупність або бути вибірково обґрунтованими
Захист персональних даних	Дотримання вимог щодо конфіденційності інформації (у разі персоніфікованих даних)

Забезпечення якості, достовірності та відповідності вимогам - це не лише обов'язок у процесі складання звітності, але й основа для реалізації її функціонального призначення. Функції статистичної звітності відображають її прикладну цінність у системі управління підприємством, у державному регулюванні, у проведенні аналітичних досліджень [19]. Залежно від напрямку застосування, у наукових джерелах виділяють інформаційні, контрольні,

управлінські, прогнозні та аналітичні функції, які подано у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Основні функції статистичної звітності

Функція	Зміст функції
Інформаційна	Забезпечує користувачів достовірними статистичними даними для ухвалення рішень
Контрольна	Дає змогу здійснювати перевірку відповідності фактичних результатів плановим або нормативним
Аналітична	Сприяє виявленню тенденцій, відхилень, причин змін у діяльності підприємства
Планова	Використовується як основа для розроблення планів, прогнозів і стратегії
Регуляторна	Слугує джерелом для прийняття рішень на рівні державного управління
Оціночна	Забезпечує порівняльну характеристику діяльності підприємств та ефективності рішень

Таким чином, статистична звітність виступає ключовим джерелом інформації про стан та результати діяльності суб'єктів господарювання, забезпечуючи базу для економічного аналізу, управлінських рішень і державного регулювання. Вивчення сутності статистичної звітності дало змогу окреслити її як інструмент офіційної статистики, що базується на стандартизованих формах подання даних та має нормативне підґрунтя. Аналіз її ролі засвідчив, що звітність виконує не лише інформаційно-контрольну функцію, а й забезпечує стратегічне бачення розвитку галузей і підприємств [60].

Окреслено основні якісні характеристики статистичної звітності, зокрема достовірність, своєчасність, репрезентативність, повноту, доступність, які забезпечують її ефективність у практиці застосування. Крім того, узагальнено вимоги до звітної інформації, що мають відповідати державним стандартам, методичним рекомендаціям і запитам користувачів.

Систематизація функцій статистичної звітності підтвердила її багатогранність - від інформування та моніторингу до аналітики й прогнозування. Водночас, значення статистичної звітності зростає в умовах цифровізації, воєнного стану та потреби у відновленні економіки, що вимагає її подальшого вдосконалення.

1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення

У науковій практиці аналіз стану дослідження проблеми є необхідною умовою для формування ґрунтового теоретичного підґрунтя та обґрунтування доцільності подальших наукових пошуків. Вивчення напрацювань попередників дає змогу ідентифікувати ключові підходи, узагальнити наукові погляди, окреслити вже досліджені аспекти проблеми та визначити наукову новизну власного підходу.

У сфері статистичної звітності, яка є основою інформаційного забезпечення управління та оцінки соціально-економічних процесів, така систематизація особливо важлива, оскільки дозволяє виявити сильні сторони існуючих підходів і водночас — прогалини, що потребують подальшого вивчення. Саме це обумовлює актуальність вивчення стану наукових досліджень щодо змісту, функцій, якості, вимог та аналітичної значущості статистичної звітності.

Так, Хром'як Н. визначає способи одержання статистичної інформації, узагальнює ключові вимоги до статистичних даних та підкреслює необхідність реформування статистичної системи для забезпечення її достовірності й ефективності. Дослідницею також окреслено форми статистичного спостереження, серед яких особливе місце відведено звітності як стабільному джерелу інформації для аналітики [37].

Ілляшенко К. В. акцентує на зв'язку між статистичною звітністю та бухгалтерським обліком, вказує на потребу порівняльного аналізу нормативної бази та узагальнює напрями вдосконалення методики формування статистичних показників. Автором обґрунтовано необхідність розробки нової методології, яка поєднувала б особливості як статистичного, так і бухгалтерського підходів [23].

Дослідження Гінчук Л. І. зосереджені на підходах до формування звітів із якості даних адміністративного спостереження. Авторка виділяє характеристики якості статистичної інформації, такі як точність, методологічна

узгодженість, конфіденційність та задоволеність користувачів. Наголошено на доцільності впровадження таких звітів як обов'язкового елементу сучасної статистичної практики, а також проаналізовано міжнародний досвід у цій сфері [11].

Герасименко С. підкреслює значення поширення статистичної інформації серед населення для підвищення ефективності управління. Автором обґрунтовано необхідність застосування статистичного аналізу для оцінки наслідків бюджетного впливу, водночас акцентується на складності сприйняття статистичних даних широким загалом та пропонуються шляхи вдосконалення системи інформування [9].

Разом із цим, Герасименко С. та Герасименко В. розглядають сутність і відмінності понять «статистична інформація» та «статистичні дані». Дослідниками доведено, що застосування кількісних методів (кластерного аналізу, коефіцієнтів кореляції) дає змогу скоротити обсяг звітної інформації на 30–40% без втрати її ефективності. Такий підхід дозволяє сформувати більш релевантну систему показників для управлінських потреб [10].

Сливінська О. досліджує роль статистичної інформації в управлінні соціально-економічними процесами, підкреслюючи залежність ефективності управлінських дій від якості прогнозів. Авторкою обґрунтовано необхідність стратегічного планування збору даних, що забезпечує їхню релевантність та цільову придатність для практичного використання [57].

Іваненко В. О. акцентує увагу на доцільності застосування показника доданої вартості як аналітичного інструменту у статистичній звітності. Науковцем розглянуто особливості організації економічного аналізу виробництва, систематизовано підходи до методичного забезпечення досліджень продуктивності промислових підприємств та запропоновано методику оцінювання результативності з урахуванням специфіки статистичних показників [21].

Покин'ячерда В. В. розкриває поняття й сутність статистичної інформації з якісного боку, запропонувавши багаторівневий підхід до її оцінювання. Автор

виділяє критерії порівняння з еталонами та відповідності даних запитам користувачів, а також розробляє методичний підхід для визначення практичної придатності статистичних показників у системі управління [43].

Огарева Д. у своїх працях аналізує сучасну систему поширення офіційної статистичної інформації органами державної статистики. Висвітлено технологічні та інституційні аспекти забезпечення доступу до даних, доведено роль цифрових сервісів у задоволенні потреб різних груп користувачів. Особлива увага приділена відповідності вітчизняної статистичної практики міжнародним стандартам та прикладам застосування інтегрованих електронних платформ для доступу до статистичних баз [37].

Будько О. В. досліджує сутність, типологію та класифікацію обліково-аналітичної інформації, акцентуючи на значенні її якісних характеристик у забезпеченні сталого розвитку. Автором встановлено взаємозв'язок між якістю інформаційних ресурсів і результативністю управлінських рішень. Запропоновано системний підхід до формування класифікаційних блоків інформації та їх використання у замкнутому циклі управління [7].

Поліщук І. та Перін А. досліджують взаємозв'язок між статистичною звітністю та звітом про управління, зокрема за напрямом «екологічні аспекти». Автори вказують на недостатню деталізацію фінансового звітування щодо природоохоронних заходів та пропонують інтегрувати статистичну інформацію у Звіт про управління. Такий підхід, на їхню думку, дозволить сформувати більш цілісну картину екологічної діяльності підприємств, що є особливо важливим у період відновлення економіки [44].

У працях Сяо Ю., Ду Ц. та Карагіаннідіса Г. К. представлено інноваційний підхід до вимірювання актуальності даних у вигляді метрики «статистичний AoI». Доведено, що вона здатна адаптуватися до ризиків і перевершує класичні показники, застосовувані у сфері інформаційних технологій. Розроблені авторами схеми дискретизації та розподілу часу передачі дозволяють підвищити своєчасність і якість оновлення інформації у бездротових мережах, що підкреслює широту застосування статистичного

аналізу [61].

Дубина О. Л., Шевченко Т. О. та Ткаченко О. С. аналізують поняття, ознаки, функції та призначення статистичної звітності, систематизують її класифікацію та джерела формування. Значну увагу приділено процедурі подання звітності до органів статистики, включаючи електронний формат, а також відповідальності за порушення строків. Автори підкреслюють, що статистична звітність є ключовим елементом для створення об'єктивної картини економіки та забезпечення прозорості управлінських рішень [17].

У дослідженнях Головачка В. М. та Перевузна Т. М. розглядаються структура й зміст статистичної звітності сільськогосподарських підприємств, наводиться її видова класифікація та типові помилки, що виникають при складанні форм. Доведено, що достовірна статистична інформація визначає ефективність системи управління в аграрному секторі. Автори також акцентують на необхідності диференціації підходів до збору даних залежно від розміру підприємства, що підвищує точність та репрезентативність статистичних показників [12].

Узагальнюючи наукові напрацювання, можна зробити висновок, що статистична звітність розглядається дослідниками як багатофункціональний інструмент, який поєднує інформаційну, контрольну та управлінську складові. Вона забезпечує державу й бізнес достовірними даними, є основою для прогнозування та стратегічного планування, слугує засобом підвищення прозорості й довіри до статистичної системи. Водночас у працях акцентується на наявних проблемах – недостатній деталізації, перевантаженості показників, відставанні методології від сучасних потреб управління.

Вирішення цих питань науковці пов'язують із удосконаленням методик збору й аналізу даних, інтеграцією статистичної інформації з іншими видами звітності, впровадженням цифрових технологій і нових підходів до оцінки якості інформації. Таким чином, стан дослідження проблеми підтверджує актуальність подальшої розробки теоретико-методичних і прикладних аспектів формування статистичної звітності у системі бухгалтерського обліку.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства

Основним видом діяльності господарства є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур та насіння олійних культур (КВЕД 01.11). Додатково підприємство здійснює допоміжну діяльність у рослинництві, післяурожайну обробку сільськогосподарської продукції, оптову торгівлю зерном, насінням і кормами для тварин, а також займається неспеціалізованою оптовою та роздрібною торгівлею. У структурі господарства також функціонує вантажний автомобільний транспорт, що забезпечує логістичні потреби та розширює можливості реалізації продукції.

За роки діяльності господарство сформувало сталу виробничу базу, що дозволяє ефективно поєднувати аграрне виробництво з обслуговуючими видами діяльності. Виробнича структура підприємства зорієнтована на вирощування зернових та олійних культур, що є одними з провідних експортних позицій аграрного сектору України.

Аналіз фінансово-економічних показників свідчить про динамічний розвиток підприємства. Так, у 2022–2024 рр. дохід господарства коливався у межах від 14,2 млн грн до 24,5 млн грн, а чистий прибуток зріс із 3,2 млн грн у 2023 році до 7,3 млн грн у 2024 році. Активи підприємства за цей період збільшилися з 29,9 млн грн у 2022 році до 46,3 млн грн у 2024 році, що свідчить про стабільне нарощування виробничого та фінансового потенціалу. Одночасно із цим підприємство утримує відносно невисокий рівень зобов'язань (9,7 млн грн станом на 2024 рік), що забезпечує фінансову стійкість.

Зростання ефективності підтверджується й показниками за I квартал 2025 року: дохід склав 9,3 млн грн, чистий прибуток – 3,5 млн грн, активи – 44,8 млн

грн, зобов'язання – 4,9 млн грн. Позитивною тенденцією є збільшення чисельності працівників – з 17–18 осіб у 2022–2023 роках до 24 осіб у 2025 році, що свідчить про розширення масштабів господарської діяльності та створення нових робочих місць.

Отже, підприємство є конкурентоспроможним сільськогосподарським підприємством із диверсифікованою структурою діяльності та стабільними фінансовими результатами. Його розвиток ґрунтується на поєднанні сучасних підходів до організації виробництва, ефективного використання ресурсів та активного виходу на ринок сільськогосподарської продукції, що забезпечує зміцнення позицій у регіоні та формує перспективи подальшого зростання.

Організаційна структура фермерського господарства є лінійною та ґрунтується на безпосередньому підпорядкуванні керівникові всіх основних виробничих і допоміжних підрозділів. Така модель управління забезпечує оперативність прийняття рішень, гнучкість у реагуванні на зміни ринкової кон'юнктури та ефективний контроль за виконанням виробничих завдань.

Ключові управлінські ланки та функціональні обов'язки:

1. Директор (керівник господарства) – здійснює загальне керівництво підприємством, визначає стратегічні напрями розвитку, відповідає за фінансово-економічні результати діяльності, укладає договори, організовує збут продукції та взаємодію з контролюючими органами.

2. Головний бухгалтер – веде бухгалтерський та податковий облік, складає фінансову і статистичну звітність, здійснює контроль за витратами, розрахунками з контрагентами і бюджетом, забезпечує аналітичне супроводження управлінських рішень.

3. Агроном – організовує і контролює технологічні процеси у рослинництві, відповідає за вибір культур, системи сівозміни, застосування добрив і засобів захисту рослин, веде облік урожайності та агротехнічних заходів.

4. Механік (головний інженер) – відповідає за технічний стан сільськогосподарської техніки, організовує ремонтні роботи, впровадження

сучасних механізованих технологій, контролює ефективність використання паливно-мастильних матеріалів.

5. Завідувач складом (комірник) – веде облік надходження та витрачання матеріально-технічних ресурсів, насіння, добрив, пального; відповідає за збереження матеріальних цінностей.

6. Водії та трактористи-машиністи – здійснюють перевезення вантажів, виконують польові механізовані роботи, забезпечують виконання технологічних операцій згідно з виробничими планами.

7. Робітники рослинництва – безпосередньо залучені до виконання сезонних робіт: посіву, догляду за посівами, збору врожаю, післяурожайної доробки продукції.

8. Економіст (за сумісництвом) – займається плануванням виробничих витрат, аналізом фінансових показників, контролем за рентабельністю господарства.

Організаційна структура господарства є відносно компактною, проте забезпечує всі основні функції – від виробництва сільськогосподарської продукції до її зберігання, реалізації та бухгалтерського обліку. Важливою її перевагою є чіткий розподіл відповідальності між працівниками та безпосередній контроль керівника за всіма процесами.

Таким чином, організаційна структура підприємства забезпечує чіткий розподіл управлінських і виробничих функцій між основними ланками господарства. Водночас особливе місце у системі управління займає обліковий відділ, оскільки саме він формує інформаційну основу для контролю, аналізу та прийняття рішень. Його діяльність охоплює ведення бухгалтерського та податкового обліку, складання фінансової і статистичної звітності, контроль за використанням ресурсів і відображенням результатів господарських операцій.

Структура облікового відділу є адаптованою до масштабів підприємства та передбачає поєднання функцій у межах невеликої кількості посадових осіб. Це забезпечує оперативність виконання завдань, але водночас потребує високої кваліфікації та багатофункціональності працівників.

Враховуючи масштаби діяльності підприємства та відносно невелику чисельність працівників, обліковий відділ має компактну структуру і складається з двох посадових осіб – головного бухгалтера та бухгалтера. Незважаючи на невелику чисельність, відділ виконує повний спектр завдань з організації бухгалтерського та податкового обліку, складання фінансової і статистичної звітності, а також внутрішнього контролю.

Головний бухгалтер – здійснює загальне керівництво обліковим процесом, відповідає за організацію бухгалтерського та податкового обліку відповідно до чинного законодавства, контролює правильність відображення господарських операцій на рахунках, формує фінансову, податкову та статистичну звітність. Крім того, головний бухгалтер координує роботу бухгалтера, бере участь у розробці облікової політики та забезпечує взаємодію з податковими й контролюючими органами.

Бухгалтер – веде первинний облік господарських операцій, здійснює обробку первинних документів, веде облік розрахунків із постачальниками, покупцями та працівниками, готує відомості з обліку виробничих витрат і заробітної плати. За дорученням головного бухгалтера бере участь у складанні звітності, проводить аналітичні розрахунки та готує інформацію для управлінських потреб.

Така структура дозволяє гнучко розподіляти функції між працівниками та забезпечує комплексне охоплення всіх ділянок обліку при мінімальних витратах на утримання апарату управління.

Компактна структура облікового відділу підприємства зумовлює підвищені вимоги до чіткості та системності організації бухгалтерського обліку. Саме тому визначальне значення має облікова політика підприємства, яка виступає своєрідною «конституцією обліку». Вона регламентує порядок ведення обліку, закріплює методи оцінки активів і зобов'язань, форми документування господарських операцій та правила складання звітності.

Суть облікової політики полягає у свідомому виборі підприємством тих методів, принципів і процедур, які найбільш адекватно відображають

особливості його діяльності та сприяють формуванню достовірної, повної й релевантної інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Це поняття охоплює не лише технічний бік організації обліку, а й стратегічний вимір, адже саме від якості сформованої облікової політики залежить прозорість діяльності суб'єкта господарювання, рівень його взаємодії з контролюючими органами та ефективність управлінських рішень.

На підприємстві облікова політика враховує специфіку аграрного виробництва та організаційні особливості господарства, забезпечуючи баланс між нормативними вимогами та управлінськими потребами. Узагальнені основні її елементи наведені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні елементи облікової політики підприємства

Елемент облікової політики	Зміст елементу	Практичне значення для підприємства
База оцінки активів	Первісна вартість, метод середньозваженої оцінки запасів	Забезпечує реальне відображення витрат і вартості виробничих ресурсів
Метод нарахування амортизації	Прямолінійний метод	Дозволяє рівномірно розподіляти витрати на основні засоби у часі
Визнання доходів і витрат	Принцип нарахування	Формує достовірний фінансовий результат періоду
Облік витрат виробництва	Ведеться за елементами та статтями калькуляції на рахунках 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати»	Дозволяє визначати фактичну собівартість продукції
Резерви та забезпечення	Створюються резерв відпусток та сумнівних боргів	Підвищує реалістичність оцінки зобов'язань
Документування операцій	Використання уніфікованих форм та внутрішніх відомостей	Сприяє упорядкуванню документообігу та підготовці звітності
Форми звітності	Фінансова, статистична, податкова звітність	Забезпечує комплексне відображення результатів діяльності та відповідність вимогам законодавства

Таким чином, облікова політика підприємства є не лише нормативним документом, а й важливим інструментом управління, який забезпечує прозорість, достовірність та ефективність ведення обліку і складання звітності.

2.2. Види статистичної звітності, особливості формування показників та відповідальність за подання

Звітність виступає ключовим інформаційним ресурсом, що забезпечує формування облікової інформації для широкого кола користувачів. У практиці аналітичної діяльності вона слугує інструментом для моделювання варіантів розвитку підприємства та обґрунтування управлінських рішень. Особливо важливим є її значення для комплексного аналізу стану аграрного сектору, де статистична звітність є базовим елементом інформаційної системи агробізнесу і застосовується на всіх рівнях управління - від підприємства до державних інституцій.

Ураховуючи специфіку сільського господарства, формується потреба у використанні показників, які відображають особливості діяльності саме сільськогосподарських підприємств. Це забезпечує можливість глибшого аналізу результатів їх роботи, зокрема для досліджуваного підприємства, з метою підготовки аргументованих рішень щодо удосконалення економічного управління виробничими процесами.

Статистична звітність є однією з провідних форм організації статистичного спостереження, що передбачає регулярне подання підприємствами та установами офіційних звітних форм до органів державної статистики. Ці документи, заповнені на основі даних оперативного й бухгалтерського обліку, забезпечують фіксацію ключових показників господарської діяльності у форматі, що дозволяє їх порівняння, аналіз і контроль. Як правило, статистична звітність містить систему стандартизованих показників, які відображають окремі аспекти діяльності підприємства, включно з виробничими, фінансовими, кадровими, екологічними та іншими характеристиками. Вона залишається одним з основних джерел офіційної інформації для оцінки економічного стану як окремого суб'єкта господарювання, так і галузі загалом. У подальшому дослідженні на основі статистичної звітності буде проведено аналіз діяльності досліджуваного

підприємства з метою виявлення тенденцій і формулювання аналітичних висновків.

З урахуванням визначених характеристик та нормативних вимог, статистична звітність має складну та багаторівневу структуру. Її класифікація здійснюється за кількома ознаками, що дозволяє систематизувати інформацію залежно від мети, змісту, періодичності подання та способу передавання даних. Для повнішого розуміння організації звітного процесу розглянемо основні види статистичної звітності у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Класифікація статистичної звітності за різними ознаками

Ознака класифікації	Вид звітності	Характеристика
За призначенням	Загальнодержавна	Обов'язкова для всіх підприємств, подається до органів державної статистики.
	Внутрішньовідомча	Розробляється окремими міністерствами/відомствами для власних управлінських цілей.
За характером показників	Типова	Має єдину форму для різних підприємств, містить універсальні показники.
	Спеціалізована	Пристосована до особливостей галузі, змінюється набір показників.
За періодичністю подання	Поточна	Щомісячна, квартальна, піврічна; містить обмежену кількість показників.
	Річна	Подається один раз на рік, охоплює повний набір статистичних показників.
За способом подання	Термінова	Оперативна, включає найнеобхідніші показники для швидкого управління.
	Поштова	Подається в загальні строки, містить повні дані відповідно до форм звітності.

Таблиця ілюструє системність та нормативну впорядкованість статистичної звітності, що зумовлює її функціональне призначення як інструменту контролю, аналізу та управління, зокрема в контексті досліджуваного підприємства.

Система статистичної звітності в Україні функціонує як складова державної інформаційної інфраструктури, регламентована відповідними законами та підзаконними актами. Її організація базується на затвердженому табелі звітності - офіційному документі, що містить перелік діючих форм,

строки подання, найменування респондентів та отримувачів, а також формат звітування. Звітність може подаватися виключно у формах, затверджених органами державної статистики. У межах кожної форми передбачено обов'язкові реквізити, що забезпечують ідентифікацію підприємства, верифікацію інформації та її подальшу обробку.

Для ефективного функціонування статистичного обліку важливою є чітка взаємодія між усіма учасниками системи звітності. Кожен із них має власні обов'язки та функціональне навантаження - від первинного збору даних до їх централізованої обробки та використання в управлінських рішеннях. Нижче наведено табл. 2.3, яка узагальнює основних учасників статистичної звітності, їх ключові функції та відповідальність у межах інформаційного процесу.

Таблиця 2.3

Основні учасники статистичної звітності та їх функціональні обов'язки

Учасник	Функції	Обов'язки
Підприємство-респондент	Первинний збір, систематизація та передача звітних даних	Складання звітів на основі облікових документів; дотримання строків і форм подання
Керівник підприємства	Верифікація достовірності інформації	Підпис і подання звіту; забезпечення повноти та правдивості даних
Бухгалтер підприємства	Формування звітних показників за даними бухгалтерського обліку	Обчислення показників; заповнення форм відповідно до інструкцій
Орган державної статистики (ДССУ)	Контроль за своєчасністю та достовірністю поданих звітів; узагальнення даних	Розробка форм звітності; перевірка та агрегування даних; формування зведених статистичних звітів
Міністерства, відомства	Аналітична інтерпретація статистичних звітів для відомчих потреб	Розробка внутрішньовідомчої звітності; координація підпорядкованих підприємств
Користувачі звітної інформації	Використання статистичних даних у стратегічному та оперативному управлінні	Прийняття обґрунтованих рішень на основі аналітичної обробки звітної інформації

Система статистичної звітності функціонує на підставі табеля звітності - затвердженого переліку діючих форм, що регламентує формат, періодичність і порядок подання даних. У табелі чітко визначено назви форм звітності, їхні номери, відповідальних респондентів, органи-приймачі, строки подання, а також канали передання інформації. Важливо наголосити, що лише форми,

затверджені органами державної статистики, є легітимними для використання; подання звітності за несанкціонованими зразками вважається порушенням.

Кожна офіційна форма статистичної звітності містить обов'язкові реквізити, які забезпечують ідентифікацію підприємства та відповідність даних вимогам обліку. До них належать: дата й номер затвердження форми, її найменування, звітний період, строк подання, адреси одержувачів, кодові позначення, найменування підприємства і вищестоящої організації, посадові особи, відповідальні за складання і підписання документа, а також кількість примірників.

Відповідно до чинного законодавства, зокрема до Закону України «Про державну статистику», усі юридичні особи та фізичні особи-підприємці зобов'язані безоплатно надавати органам статистики достовірну інформацію у межах проведення державних статистичних спостережень. Зібрані первинні дані мають статус конфіденційної інформації, що використовується винятково у знеособлених формі для статистичних цілей.

Організаційно й інформаційно система звітності охоплює всі сектори національної економіки. Усі суб'єкти господарювання зобов'язані подавати звітність про ресурси, виробничу активність, економічні результати. У сільськогосподарському секторі статистична звітність набуває особливої ролі - вона відображає структуру виробництва, ефективність технологічних процесів, вартість та собівартість продукції, напрями збуту, ресурсну забезпеченість та інші критичні параметри функціонування підприємства.

Таким чином, статистична звітність виконує не лише обліково-інформаційну, а й управлінську функцію, адже дозволяє сільськогосподарським підприємствам здійснювати обґрунтоване планування, проводити аналітичні оцінки діяльності та приймати стратегічні рішення з урахуванням достовірних показників.

Зважаючи на її значущість у процесі управління, доцільним є впровадження чіткої послідовності дій щодо підготовки статистичних даних. Наведений нижче алгоритм формування інформації (табл. 2.4) спрямований на

забезпечення системності, точності та ефективності складання звітних форм.

Запропонований алгоритм формування статистичної звітності дозволяє забезпечити чітку послідовність дій - від збору первинних даних до подання узагальненої інформації у встановленій формі. Це має особливе значення для сільськогосподарських підприємств, де обсяги виробничої інформації є значними, а показники – специфічними та потребують ретельного структурування.

Таблиця 2.4

Алгоритм формування інформації для складання статистичної звітності

Етап	Зміст етапу	Відповідальні особи / підрозділи
Ідентифікація об'єкта звітування	Визначення виду статистичної звітності відповідно до табеля форм (наприклад, № 26-сг, № 50-с.г, № 29-сг тощо)	Головний бухгалтер, економіст
Визначення періоду звітності	Уточнення, за який період формується звіт: місяць, квартал, рік	Бухгалтерія
Збір первинної інформації	Отримання даних з оперативного, бухгалтерського та виробничого обліку, аналітичних форм	Відповідальні працівники обліку (завідувачі складів, агрономи, бухгалтери)
Агрегація показників	Узагальнення кількісних і якісних даних у розрізі показників форми звітності	Відділ аналітики / економіки
Перевірка та верифікація	Зіставлення даних з іншими джерелами (фінансова звітність, попередні періоди) на предмет логічності та достовірності	Внутрішній контроль, головний бухгалтер
Заповнення форми звітності	Внесення даних у відповідну затверджену форму згідно з інструкцією Держстату	Бухгалтер або спеціаліст зі статистичної звітності
Візування та затвердження	Підпис відповідальних осіб, перевірка повноти та правильності	Керівник, головний бухгалтер
Подання звітності	Надсилання в електронному вигляді (через сервіс звітності або поштою) до органів державної статистики	Відповідальна особа (зазвичай бухгалтер)
Збереження звітів	Архівування поданих форм, збереження на носіях та в обліковій системі	Відповідальна особа з документообігу

Реалізація такого підходу сприяє оптимізації інформаційних потоків, мінімізації ризиків помилок, забезпеченню достовірності даних і відповідності вимогам державної статистичної звітності. Таким чином, для підвищення

ефективності процесу формування звітності на підприємствах аграрного сектору доцільним є деталізація дій на всіх етапах підготовки статистичної інформації.

Порядок формування показників статистичної звітності доцільно показати на прикладі форми № 50-сг, яка є ключовою для оцінки економічних показників діяльності сільськогосподарських підприємств. З огляду на це, пропонується механізм формування статистичної звітності за даною формою, що охоплює інформаційні джерела, структурні елементи та порядок узагальнення даних – табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Механізм формування статистичної звітності за формою № 50-сг

Етап	Дія	Джерела інформації / Відповідальні особи
1	Визначення переліку необхідних даних відповідно до розділів форми 50-сг	Методичні вказівки Держстату, таблиць звітності, форма № 50-сг
2	Формування довідок і відомостей для заповнення кожного розділу звіту	Бухгалтерія, агрономічна служба, служба з праці, землевпорядник
3	Узагальнення та перевірка даних в облікових регістрах	Журнали-ордери, аналітичні таблиці, головна книга, оборотно-сальдові відомості
4	Обчислення проміжних та підсумкових показників	Економіст підприємства, бухгалтер
5	Заповнення форми № 50-сг згідно з поясненнями до її заповнення	Головний бухгалтер
6	Перевірка правильності та достовірності даних	Керівник, бухгалтер, відповідальна особа зі статистики
7	Подання звітності у визначені терміни в електронному або паперовому вигляді	Суб'єкт звітування через систему електронної звітності

Отже, враховуючи складність та об'ємність звітної інформації, яка акумулюється у формі № 50-сг, доцільним є впровадження внутрішніх допоміжних інструментів, що сприятимуть підвищенню точності, повноти та оперативності заповнення основних показників.

У зв'язку з цим пропонуємо систему допоміжних форм (відомостей), які можуть використовуватися сільськогосподарськими підприємствами в процесі попереднього групування та структурування даних для формування звітності за формою № 50-сг – табл. 2.6.

Для забезпечення точності, своєчасності й обґрунтованості статистичної звітності за формою № 50-сг доцільно застосовувати чітко структурований механізм формування її показників. З огляду на складність структури звіту та різноманітність джерел первинної інформації, пропонується алгоритм поетапного збору, обробки і верифікації даних. Особливу увагу рекомендовано приділити створенню внутрішніх допоміжних відомостей, що дозволяють систематизувати інформацію по ключових напрямках: виробництво, витрати, дотації, земля, трудові ресурси.

Таблиця 2.6

Запропоновані допоміжні форми (відомості) для зручності формування звітності № 50-сг

Назва документа	Призначення	Джерело формування
Відомість 1. Обсяг виробництва продукції рослинництва	Агрегує кількісні показники по культурах	Дані агронома, акти на збір урожаю
Відомість 2. Виробнича собівартість продукції	Структура витрат на одиницю продукції	Облікові реєстри рах. 23, 91
Відомість 3. Купівля МТР	Дані про обсяг і вартість ресурсів	Первинні документи (накладні, договори)
Відомість 4. Отримана держпідтримка	Зведена таблиця по дотаціях, компенсаціях	Банківські виписки, накази про надання коштів
Відомість 5. Земельний фонд і оренда	Дані про оброблювані площі, угоди	Кадастрові відомості, договори оренди
Відомість 6. Трудові ресурси	Середньооблікова чисельність працівників	Табелі обліку робочого часу, накази на прийняття/звільнення

Збереження статистичної документації є важливою складовою системи обліку та контролю і регулюється низкою чинників. До них належать вид статистичної форми, характер і зміст поданої інформації, а також питання, чи підлягає вона передачі до державного архіву. Кожна категорія документів має встановлені строки зберігання, що визначаються чинними нормативно-правовими актами, зокрема Законом України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» та спеціальними інструкціями Держстату.

Особливе значення має дотримання порядку та строків зберігання звітності, оскільки саме це забезпечує можливість відновлення, перевірки та

підтвердження статистичних даних у разі потреби. Недотримання таких вимог створює ризик втрати важливої інформації, ускладнює контрольні та аналітичні процедури, а також може мати правові наслідки.

Відповідно до ст. 186³ Кодексу України про адміністративні правопорушення, порушення правил ведення обліку й статистики тягне за собою накладення штрафів на посадових осіб підприємства. Адміністративна відповідальність може наставати як за неподання чи несвоєчасне подання звітності, так і за викривлення показників, неналежне зберігання або знищення документації. Основні підстави для притягнення до відповідальності наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Основні підстави для притягнення до відповідальності за неподання чи несвоєчасне подання звітності

Порушення	Штраф за перше порушення	Штраф при повторному порушенні протягом року
Неподання результатів статистичних спостережень	170–255 грн (10–15 н.м.д.г.)	255–340 грн (15–20 н.м.д.г.)
Подання неповних, недостовірних або перекручених даних	170–255 грн	255–340 грн
Порушення форми подання або строків подання звітності	170–255 грн	255–340 грн

Подання статистичної та фінансової звітності відбувається у чітко визначені строки, що встановлюються Державною службою статистики та Міністерством фінансів України. Дотримання календаря є обов’язковою умовою для всіх суб’єктів господарювання, оскільки саме своєчасність подання забезпечує актуальність інформації для державних органів та користувачів. Невиконання цього обов’язку може призвести не лише до штрафних санкцій, а й до викривлення загальної статистичної картини економіки.

Для зручності підприємств щорічно складається календар подання форм державних статистичних спостережень – табл. 2.8, у якому чітко визначаються конкретні дати для місячних, квартальних і річних звітів. Наявність такого календаря дає змогу бухгалтерським та обліковим службам завчасно планувати

підготовку документів, рівномірно розподіляти навантаження протягом року та уникати накопичення невиконаних завдань. Крім того, календар виступає інструментом внутрішнього контролю, адже дозволяє встановити відповідальних осіб за підготовку кожної форми звітності та забезпечити їхню своєчасну подачу.

Дотримання календаря мінімізує ризики порушення строків, що може призвести до штрафних санкцій і негативно вплинути на ділову репутацію підприємства. Водночас він забезпечує узгодженість між фінансовою та статистичною інформацією, що підвищує якість управлінських рішень як на рівні окремого господарства, так і в масштабах економіки загалом. Таким чином, календар подання звітності є не лише довідковим інструментом, а й важливою частиною організації обліково-аналітичної роботи підприємства.

Таблиця 2.8

Календар подання форм державних статистичних спостережень на 2025 рік

Форма звітності	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень
4-сг (річна)						02.06
29-сг (річна)	10.01					
50-сг (річна)		28.02				
2-ферм (річна)		28.02				
11-заг (квартальна)	10.01			10.04		10.07
21-заг (місячна)		07.02	07.03	07.04	07.05	10.06
21-заг (річна)	20.01					
	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
4-сг (річна)						
29-сг (річна)						
50-сг (річна)						
2-ферм (річна)						
11-заг (квартальна)				10.10		
21-заг (місячна)	07.07	07.08	08.09	07.10	07.11	08.12
21-заг (річна)						

Сучасні тенденції розвитку статистики орієнтовані на цифрову

трансформацію процесів звітності. Це відповідає загальноєвропейській та світовій практиці мінімізації паперових носіїв та автоматизації документообігу. Переважна більшість підприємств уже сьогодні подає звітність до органів державної статистики в електронному вигляді - через «Кабінет респондента» на сайті Держстату або за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Такий підхід не лише підвищує ефективність обліково-аналітичної роботи, а й зменшує адміністративне навантаження на підприємства.

Для наочності нижче подано порівняння основних характеристик електронної та паперової форм подання звітності – табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Порівняння електронної та паперової форм подання звітності

Критерій	Електронна форма	Паперова форма
Зручність для бухгалтера	Висока	Середня
Автоматична перевірка помилок	Так	Ні
Часові витрати	Низькі	Високі
Вартість	Економна (немає витрат на бланки)	Витрати на друк і доставку
Підтвердження прийому	Автоматичні квитанції	Лише при особистому поданні або зворотному повідомленні

Організація процесу подання статистичної звітності в електронному вигляді передбачає послідовне виконання кількох кроків, які забезпечують не лише зручність, а й юридичну значимість переданої інформації:

1. Обрати відповідне програмне забезпечення (наприклад, «Кабінет респондента» або інші сервіси, сертифіковані Держстатом).
2. Укласти договір з його постачальником для легального використання сервісу.
3. Отримати кваліфіковані електронні підписи та печатки, що підтверджують достовірність документів.
4. Сформулювати і подати звіт у встановленій формі в електронному вигляді.
5. Отримати підтвердження у вигляді квитанцій: квитанція №1 –

підтверджує доставку звіту до системи; квитанція №2 – підтверджує проходження автоматичної перевірки звіту.

Таким чином, ефективна організація статистичної звітності на сільськогосподарських підприємствах передбачає не лише суворе дотримання регламентованих норм, форм і строків подання, а й високий рівень внутрішньої аналітичної культури. Надання достовірних, повних та своєчасних даних виконує подвійне завдання: з одного боку, забезпечує статистичну інтерпретацію діяльності підприємства, а з іншого – створює підґрунтя для прийняття стратегічних рішень на галузевому рівні.

2.3. Порядок формування статистичної звітності підприємства

Статистична звітність на рівні окремого сільськогосподарського підприємства виконує ключову роль у забезпеченні достовірності облікових даних, які стають підґрунтям для формування регіональної та національної аграрної статистики. У контексті досліджуваного підприємства статистична звітність відображає реальний стан виробничих ресурсів, динаміку обсягів продукції, напрямки реалізації, а також взаємозв'язок між витратами і результатами господарської діяльності.

Особливість статистичної звітності аграрного підприємства полягає в необхідності деталізації показників, пов'язаних із сезонністю виробництва, різноманіттям галузей (рослинництво, тваринництво), використанням земельних та трудових ресурсів, рівнем державної підтримки тощо. Звіти, що подаються підприємством, не лише відповідають вимогам Державної служби статистики України, а й дозволяють менеджменту проводити внутрішній моніторинг ключових параметрів ефективності.

У цьому підрозділі розглянемо склад, структуру, періодичність і особливості формування статистичної звітності на прикладі конкретного сільськогосподарського підприємства, а також проаналізуємо проблеми, що

виникають у процесі її складання.

Однією з ключових форм статистичної звітності, що використовується сільськогосподарськими підприємствами, є форма № 50-сг «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств за рік». Зазначену звітність подають юридичні особи та їх відокремлені підрозділи, які здійснюють сільськогосподарську діяльність, незалежно від форми власності та організаційно-правового статусу. Звіт подається до відповідного районного органу державної статистики за місцем розташування земельних ділянок.

Дана форма призначена для узагальнення річних показників виробничо-господарської діяльності підприємств, зокрема щодо обсягів виробництва й реалізації продукції рослинництва, тваринництва, рибництва, а також наданих послуг у цих галузях. У звіті також наводяться дані щодо витрат на виробництво, купівлі матеріально-технічних ресурсів, використання продукції власного виробництва, що відноситься до категорії проміжного споживання. Це особливо важливо з огляду на потребу точного обчислення макроекономічних показників розвитку аграрного сектору.

Чинна структура форми № 50-сг не передбачає деталізації витрат, пов'язаних із використанням власної сировини та матеріалів. У зв'язку з цим обґрунтовано пропонується доповнення розділу «Витрати на основне виробництво» даними про внутрішньогосподарське споживання, зокрема витрати на створення нової вартості та витрати, пов'язані зі службовими відрядженнями. Таке вдосконалення дозволить посилити аналітичну функцію статистичної звітності та забезпечити інтеграцію з фінансовими показниками діяльності сільськогосподарських підприємств.

Окрему роль у системі звітності відіграє форма № 4-сг «Посівні площі сільськогосподарських культур під урожай [20__] року», яка подається юридичними особами та їх відокремленими підрозділами не пізніше 1 червня, але зазвичай на п'ятий день після завершення сівби ярових культур. Звіт формується на основі первинних облікових документів та реєстрів бухгалтерського обліку, що відображають фактичний стан засіяних площ.

У структурі цієї форми передбачено чотири розділи, що охоплюють зернові, технічні, овоче-баштанні, картопляні та кормові культури. Подані показники стосуються лише тих земельних ділянок, які перебувають у власності або користуванні господарства, включно з орендованими. Основною метою форми № 4-сг є фіксація реального обсягу весняної посівної площі, з якої очікується отримання врожаю в поточному періоді. Таким чином, ця звітність відіграє ключову роль у прогнозуванні аграрного потенціалу регіонів та держави загалом.

Серед важливих форм статистичної звітності, що відображають технологічні аспекти виробництва, слід виокремити форму № 9-б-сг «Звіт про внесення мінеральних, органічних добрив, гіпсування та вапнування ґрунтів під урожай». Цей звіт подається юридичними особами та їх відокремленими підрозділами, що ведуть сільськогосподарську діяльність, незалежно від форми власності й підпорядкування. Звіт подається до органу державної статистики за місцем розташування землі не пізніше 2 грудня.

Дані цієї звітної форми дозволяють сформулювати низку агрохімічних показників, зокрема: загальний обсяг внесених органічних добрив у тоннах (натуральний вираз) та мінеральних добрив (у перерахунку на 100% поживних речовин) у розрізі азотних, фосфорних і калійних добрив. Крім того, звіт містить інформацію про кількість добрив, внесених під сівбу окремих видів сільськогосподарських культур – від зернових до кормових – з розподілом за культурами (пшениця, рис, кукурудза, соя, овочі, картопля тощо), а також із деталізацією для зрошуваних ділянок.

Ще однією значущою формою є форма № 10-мех «Наявність сільськогосподарської техніки в сільськогосподарських підприємствах на 1 січня [20__] року». Її заповнюють усі суб'єкти сільськогосподарської діяльності - юридичні особи, відокремлені підрозділи та фермерські господарства - незалежно від форми власності. Звіт базується на первинних документах бухгалтерського обліку, зокрема: інвентаризаційних відомостях, книгах або картках обліку основних засобів, актах приймання техніки з ремонту тощо.

Структурно форма № 10-мех охоплює шість розділів: 1) трактори та зернозбиральні комбайни, 2) енергетичні потужності, 3) сільськогосподарські машини, 4) обладнання для тваринництва та кормоприготування, 5) рух основних засобів і 6) обсяги споживання електроенергії. Ця форма звітності виконує не лише облікову функцію, а й аналітичну, оскільки забезпечує державу та органи управління достовірною інформацією про рівень технічного оснащення сільськогосподарських підприємств.

Таким чином, орієнтація аграрного сектору на принципи сталого розвитку зумовлює необхідність системного збору статистичних даних щодо енергетичних і технічних ресурсів. Надійна звітність стає запорукою ефективного планування, оптимізації агровиробництва та визначення ресурсного потенціалу господарств.

У складі обов'язкової статистичної звітності сільськогосподарських підприємств важливе місце займає форма №29-сг «Звіт про збір урожаю сільськогосподарських культур станом на 1 грудня». Її зобов'язані подавати всі юридичні особи та їхні підрозділи, які мають у користуванні посівні площі, сінокоси або багаторічні насадження, незалежно від форми власності чи підпорядкування. Метою подання цієї форми є фіксація фактичних площ і результатів збирання врожаю з усіх оброблюваних земель, включаючи орендовані ділянки, що мають належне правове оформлення. Звіт охоплює три ключові розділи: 1) сільськогосподарські культури; 2) сади, ягідники та виноградники; 3) вирощування посадкового матеріалу.

Ще однією важливою формою звітності, що фокусується на тваринницькому напрямі діяльності, є форма №24 «Звіт про стан тваринництва». Вона підлягає заповненню всіма сільськогосподарськими підприємствами, які мають худобу або птицю на початок чи протягом звітного періоду. Дані для заповнення форми беруться з первинних документів бухгалтерського й зоотехнічного обліку, що фіксують обсяги продукції, динаміку поголів'я, використання кормів тощо.

Форма №24 охоплює сім тематичних блоків: виробництво продукції

тваринництва; вирощування худоби та птиці; рух поголів'я; чисельність тварин на кінець року; чисельність птиці окремо; стан звірівництва; баланс кормів.

Подібна деталізація забезпечує комплексний облік біологічних активів підприємства, дозволяючи державі, аналітикам і самим аграріям здійснювати якісну оцінку динаміки розвитку тваринництва, рівня забезпеченості кормами й ефективності тваринницької галузі в цілому.

Серед ключових форм звітності, що відображають реалізацію продукції сільського господарства, слід виділити форму №21-заг «Звіт про реалізацію продукції сільського господарства». Її подають юридичні особи, які займаються сільськогосподарською діяльністю, відповідно до переліку, затвердженого органами державної статистики. Звіт подається щомісяця, не пізніше 5 числа наступного місяця, та узагальнюється за підсумками року.

Ця форма фіксує обсяги реалізованої продукції рослинництва і тваринництва за видами, а також за каналами збуту – заготівельними організаціями, кооперативами, ринками, власними магазинами, біржами тощо. Таким чином, форма №21-заг дозволяє органам статистики відслідковувати не лише кількісні показники, а й особливості товарного руху аграрної продукції.

У статистичному обліку врожайності також важливу роль відіграє форма №37-сг «Звіт про збирання врожаю сільськогосподарських культур», яка забезпечує деталізовану інформацію про площі посівів, обсяги зібраного врожаю, урожайність культур як загалом, так і окремо по поливних площах, а також площі озимих культур під урожай наступного року.

Таким чином, наведені форми звітності забезпечують комплексне охоплення основних напрямів сільськогосподарського виробництва та дозволяють органам статистики, науковцям і самим підприємствам здійснювати точну оцінку ресурсного, виробничого і збутового потенціалу аграрної галузі.

Велика кількість форм статистичної звітності, що подають сільськогосподарські підприємства, охоплює всі основні аспекти їх виробничої діяльності - від обліку посівних площ і урожайності до реалізації продукції, стану тваринництва та наявності техніки. Щоб узагальнити основні

характеристики таких форм, наведемо стислий огляд їх призначення та змісту - табл. 2.10.

Таким чином, систематизація звітних форм дозволяє забезпечити повний облік аграрної діяльності, її результатів і ресурсного забезпечення, а також надає інформаційне підґрунтя для планування, прогнозування та управлінських рішень у сільському господарстві.

У контексті посилення глобальних викликів, пов'язаних із змінами клімату, вичерпанням природних ресурсів, деградацією ґрунтів та забрудненням довкілля, аграрний сектор України має не лише адаптуватися до екологічних умов, але й демонструвати свою відповідальність у сфері сталого розвитку.

Таблиця 2.10

Узагальнення основних статистичних форм сільськогосподарської звітності

Форма	Призначення	Стислий зміст / Підсумок
№ 50-сг	Загальна оцінка економічної діяльності підприємства	Виробництво, реалізація продукції, витрати, державна підтримка, технічні ресурси
№ 4-сг	Облік посівних площ	Інформація про культури, засіяні під урожай поточного року
№ 9-б-сг	Облік використання добрив	Дані про внесення органічних і мінеральних добрив за культурами
№ 10-мех	Облік сільськогосподарської техніки	Дані про наявність, рух і споживання енергоресурсів
№ 29-сг	Облік зібраного врожаю	Інформація про площі та обсяги збору врожаю по культурах
№ 24-сг	Звіт про стан тваринництва	Поголів'я, продукція, корми, продуктивність
№ 21-заг	Реалізація сільськогосподарської продукції	Обсяги реалізації продукції з деталізацією каналів збуту
№ 37-сг	Збір врожаю і посів озимих	Урожайність, зібрані площі, озимі під урожай наступного року

Саме тому постає об'єктивна потреба у вдосконаленні системи статистичного спостереження через впровадження інструментів, які дозволяють оцінити екологічну ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств.

Наразі чинні статистичні форми зосереджуються переважно на

економічних, виробничих та соціальних показниках, залишаючи осторонь комплексне уявлення про екологічне навантаження та природоохоронні заходи. Це унеможливилює формування вичерпної аналітики щодо рівня екологічної відповідальності аграрного бізнесу, що є важливою складовою сучасної стратегії ESG-звітності (Environmental, Social, Governance).

У зв’язку з цим доцільно ініціювати впровадження нової статистичної форми № ЕКО-сг «Показники екологічної відповідальності сільськогосподарських підприємств», яка б дозволила здійснювати систематизований облік витрат, ресурсів і результатів екологічної активності підприємств. Ця форма допоможе акумулювати дані про обсяги використання води, рівень застосування засобів захисту рослин, ступінь впровадження екологічних технологій, управління агровідходами, стан озеленення та інші показники, що безпосередньо впливають на екологічну рівновагу.

Структура та зміст запропонованої форми № ЕКО-сг наведені в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Проект форми № ЕКО-сг: Показники екологічної відповідальності сільськогосподарського підприємства

Розділ	Зміст розділу	Приклад показника / одиниця виміру
1. Використання природних ресурсів	Обсяги водоспоживання, структура землекористування, площі зрошення	Загальна площа зрошених угідь – 120 га
2. Застосування засобів захисту	Обсяг використаних ЗЗР, частка біозасобів	Частка біопрепаратів у ЗЗР – 18%
3. Управління агровідходами	Методи утилізації залишків, обсяги компостування	Компостовано – 350 тонн органіки
4. Впровадження екотехнологій	Використання точного землеробства, no-till, систем моніторингу	Площа з точним внесенням добрив – 75 га
5. Витрати на охорону довкілля	Загальні витрати на природоохоронні заходи	215 тис. грн у 2024 році
6. Озеленення та лісосмуги	Площа лісосмуг, кількість висаджених дерев, підтримка біорізноманіття	Висаджено 520 дерев; створено 2 км лісосмуг

Запровадження такої форми створить умови для:

- моніторингу досягнень у сфері екологічного землеробства;
- підготовки аналітичних звітів для органів влади, наукових установ та інвесторів;
- реалізації політики «зеленої трансформації» сільського господарства;
- адаптації звітності до стандартів ЄС та вимог міжнародних партнерів;
- виявлення кращих практик сталого+ виробництва.

Узагальнені в проєкті форми № ЕКО-сг показники екологічної відповідальності відображають ключові напрями взаємодії сільськогосподарського підприємства з природним середовищем та дозволяють оцінити рівень його сталого розвитку. Насамперед, показники використання природних ресурсів дають змогу простежити раціональність землекористування, ефективність водоспоживання й масштаби зрошення, що безпосередньо впливає на врожайність і запобігає деградації ґрунтів. Важливим елементом є й контроль застосування засобів захисту рослин, адже обсяги використаних хімічних препаратів та частка біопрепаратів характеризують екологічність виробництва й визначають його конкурентоспроможність на ринку «зеленої» продукції.

Витрати на охорону довкілля свідчать про інвестиції підприємства у природоохоронні заходи й відображають його соціальну відповідальність, тоді як показники озеленення та створення лісосмуг характеризують внесок у збереження біорізноманіття, боротьбу з ерозією ґрунтів та покращення мікроклімату. Сукупність цих даних формує цілісну картину екологічної політики господарства, дозволяє оцінювати її результативність і забезпечує можливість інтеграції екологічних аспектів у систему статистичної та фінансової звітності.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ СТАТИСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У СИСТЕМІ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

3.1. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства

Дослідження фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання є одним із ключових етапів кваліфікаційної роботи, оскільки воно дозволяє комплексно оцінити результативність діяльності підприємства, виявити його сильні та слабкі сторони, а також окреслити перспективи подальшого розвитку. Сутність цього завдання полягає у систематичному вивченні показників, які відображають обсяги виробництва, структуру витрат, ефективність використання ресурсів, платоспроможність та фінансову стійкість. Саме ці характеристики створюють основу для подальшого аналізу та контролю розрахунків з оплати праці, адже рівень заробітної плати, своєчасність її виплати та можливості матеріального стимулювання безпосередньо залежать від фінансових результатів діяльності підприємства.

Методологічну основу оцінювання становить поєднання загальнонаукових і спеціальних економічних методів: горизонтальний і вертикальний аналіз, коефіцієнтний метод, використання відносних та абсолютних показників, а також структурно-динамічний підхід. Застосування цих методів забезпечує багатоплановий розгляд фінансово-економічного стану, дозволяє не лише визначити поточні результати, а й простежити їх зміну в динаміці.

Важливість даного підрозділу для теми кваліфікаційної роботи зумовлена тим, що оцінка фінансово-економічного стану виступає фундаментом для дослідження організації оплати праці. Якщо підприємство перебуває у стабільному фінансовому становищі, воно має більше можливостей для підвищення рівня заробітної плати, впровадження сучасних систем мотивації та соціальних гарантій для працівників. Натомість фінансові труднощі

безпосередньо відображаються на дисципліні виплат, обсягах фонду оплати праці та здатності підприємства забезпечувати конкурентоспроможні умови праці. Таким чином, узагальнена оцінка фінансово-економічного стану підприємства дозволила визначити ключові параметри його діяльності та виявити чинники, що безпосередньо впливають на формування фонду оплати праці.

Важливим аспектом подальшого дослідження є аналіз дохідної частини господарства, адже саме вона формує основу фінансових можливостей підприємства, визначає рівень його прибутковості та забезпечує ресурси для здійснення розрахунків із працівниками, бюджетом та контрагентами. Структура доходів відображає не лише масштаби виробничої діяльності, а й ступінь диверсифікації джерел фінансування, що є важливим у контексті фінансової стійкості та зниження ризиків.

З метою більш детальної характеристики результативності господарювання розглянемо структуру і динаміку доходів підприємства у 2022–2024 рр., дані про які наведені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Структура і динаміка доходів
підприємства за 2022 - 2024 рр.**

Види доходів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 р. (+,-) до 2022 р.	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	абсолютне, тис. грн	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції та послуг	19383,5	99,4	13793,6	97,0	24000,9	98,1	+4617,4	+23,8
Інші операційні доходи	77,3	0,4	421,7	3,0	471,6	1,9	+394,3	У 6,1 р.
Інші доходи	45,6	0,2	-	-	-	-	-45,6	-100
Усього	19506,4	100	14215,3	100	24472,5	100	+4966,1	+25,5

Аналіз структури та динаміки доходів підприємства за 2022–2024 рр.

свідчить про загальне зростання фінансових результатів діяльності підприємства. Сукупний дохід збільшився на 4966,1 тис. грн, або на 25,5 %, що є позитивною тенденцією та свідчить про розширення виробничо-економічного потенціалу. Основним джерелом формування доходів залишається чистий дохід від реалізації продукції та послуг, який у 2024 р. склав 24000,9 тис. грн (98,1 % загального обсягу), збільшившись на 4617,4 тис. грн порівняно з 2022 р. Це підтверджує стабільність ринкових позицій господарства та його орієнтацію на основний вид діяльності.

Водночас значно зросли інші операційні доходи – у 6,1 раза, або на 394,3 тис. грн, що свідчить про активізацію допоміжних напрямів господарської діяльності, хоча їх питома вага у структурі доходів залишається невисокою (1,9 % у 2024 р.). Натомість інші доходи, що у 2022 р. становили 45,6 тис. грн (0,2 %), повністю зникли у наступні роки, що може пояснюватися відсутністю разових чи позареалізаційних надходжень.

Загалом динаміка доходів демонструє нарощування фінансових можливостей підприємства, яке зберігає основний акцент на реалізації продукції рослинництва, але водночас поступово диверсифікує джерела формування доходів за рахунок операційної діяльності. Це створює передумови для підвищення фінансової стійкості та забезпечення стабільності розрахунків з оплати праці.

Отже, проведений аналіз структури та динаміки доходів підприємства дав змогу визначити тенденції зростання фінансових результатів і підтвердив провідну роль чистого доходу від реалізації продукції та послуг у формуванні загальних надходжень. Проте для об'єктивної оцінки фінансово-економічного стану підприємства недостатньо розглядати лише дохідну частину, адже кінцеві результати діяльності значною мірою залежать від рівня та структури витрат. Саме вони визначають собівартість продукції, формують розмір прибутку та безпосередньо впливають на можливості підприємства щодо фінансування виробничих процесів і забезпечення своєчасних розрахунків із працівниками.

Важливим завданням є також аналіз відрахувань, які включають

обов'язкові податкові платежі та соціальні внески, що виступають складовою фінансового навантаження на господарство. Їх динаміка відображає не лише фінансову дисципліну підприємства, а й рівень його відповідальності перед державою та працівниками. З метою комплексної характеристики фінансових результатів розглянемо динаміку та структуру витрат і відрахувань підприємства за 2022–2024 рр., дані щодо яких наведені у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

**Динаміка та структура витрат і відрахувань
підприємства за 2022 - 2024 рр.**

Види витрат і відрахувань	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Собівартість реалізованої продукції, послуг	12701,1	88,4	10104,9	91,5	17159,9	100	+4458,8	+35,1
Інші операційні витрати	1668,9	11,6	943,5	8,5	-	-	-1668,9	-100
Втрати від інвестиційної діяльності	5,5	0,0	-	-	-	-	-5,5	-100
Усього витрат	14375,5	100	11048,4	100	17159,9	100	+2784,4	+19,4

Аналіз динаміки та структури витрат і відрахувань підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про зростання їх загального обсягу на 2784,4 тис. грн, або на 19,4 %. Ключовим елементом витрат є собівартість реалізованої продукції, яка у 2024 р. досягла 17159,9 тис. грн і становила 100 % у структурі, збільшившись порівняно з 2022 р. на 4458,8 тис. грн (35,1 %). Це вказує на посилення виробничого навантаження, а також підтверджує тенденцію до зростання обсягів виробництва та реалізації продукції.

Водночас у структурі витрат відбулися певні якісні зміни: у 2022–2023 рр. значну частку становили інші операційні витрати (11,6 % та 8,5 % відповідно), які у 2024 р. були повністю відсутні. Це може свідчити про оптимізацію господарських процесів та скорочення непродуктивних витрат. Повністю

ліквідовано й втрати від інвестиційної діяльності, що позитивно характеризує фінансову політику підприємства. Загалом динаміка витрат демонструє раціоналізацію їх структури: у 2024 р. підприємство сконцентрувало фінансові ресурси на основному виробництві, мінімізувавши інші витрати та ліквідувавши збиткові напрями. Це створює передумови для підвищення фінансової стійкості та формування стабільної бази для здійснення розрахунків із працівниками та державою.

Таким чином, аналіз витрат і відрахувань підприємства дав змогу виявити тенденцію до зростання виробничих витрат при одночасній оптимізації операційних та інвестиційних напрямів, що свідчить про більш раціональне використання фінансових ресурсів підприємства. Проте для повної характеристики фінансово-економічного стану важливо оцінити не лише динаміку доходів і витрат, а й структуру майна господарства, адже саме активи відображають ресурсний потенціал і визначають можливості подальшого розвитку.

Аналіз складу майна дозволяє оцінити ефективність управління активами, співвідношення між оборотними та необоротними коштами, а також визначити напрями зміцнення матеріально-фінансової бази підприємства. З метою більш повного відображення змін у ресурсному забезпеченні розглянемо динаміку та структуру майна підприємства за 2022–2024 рр., дані щодо якого наведені у таблиці 3.3.

Аналіз динаміки та структури майна підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про суттєве зростання активів підприємства на 16475,2 тис. грн, або на 55,2 %, що є позитивним показником розвитку та розширення ресурсного потенціалу. Загальна тенденція характеризується активним нарощуванням оборотних активів, які збільшилися на 12928,2 тис. грн (73,4 %) і посідають домінуючу частку в структурі майна – 65,9 % у 2024 р. Така динаміка пояснюється, передусім, зростанням запасів на 9336,1 тис. грн (56,7 %), особливо виробничих, що зросли у 5,4 раза. Це свідчить про розширення масштабів діяльності господарства та формування більш потужної сировинної

бази для майбутніх виробничих циклів.

Таблиця 3.3

**Динаміка та структура майна підприємства
за 2022 - 2024 рр. (станом на кінець року)**

Види активів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Майно – всього	29868	100	34122,6	100	46343,2	100	+16475,2	+55,2
1. Необоротні активи	12255,4	41,0	10386,6	30,4	15802,4	34,1	+3547	+28,9
1.1. Основні засоби	12255,4	41,0	10386,6	30,4	15802,4	34,1	+3547	+28,9
2. Оборотні активи	17612,6	59,0	23736	69,6	30540,8	65,9	+12928,2	+73,4
2.1. Запаси	16455,2	55,1	21270,1	62,3	25791,3	55,7	+9336,1	+56,7
2.1.1. Виробничі запаси	731,5	2,4	1463,2	4,3	3974,3	8,6	+3242,8	У 5,4 р.
2.1.2. Готова продукція та товари	15723,7	52,6	19806,9	58,0	21817	47,1	+6093,3	+38,8
2.2. Поточна дебіторська заборгованість	66,4	0,2	1492	4,4	1273,1	2,7	+1206,7	У 19,2 р.
2.3. Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	1019,5	3,4	973,9	2,9	3476,4	7,5	+2456,9	У 3,4 р.
2.4. Витрати майбутніх періодів	71,5	0,2	-	-	-	-	-71,5	-100

Значний приріст продемонстрували й готова продукція та товари – на 6093,3 тис. грн (38,8 %), що вказує на збільшення обсягів виробництва і наявність нереалізованих залишків, які потенційно можуть перетворитися на дохід у наступних періодах. Додатково зросли грошові кошти і поточні фінансові інвестиції – у 3,4 раза (на 2456,9 тис. грн), що свідчить про підвищення ліквідності та можливостей підприємства щодо оперативного фінансування господарських потреб. Водночас спостерігається зростання поточної дебіторської заборгованості у 19,2 раза, що є певним ризиковим фактором, оскільки може знижувати реальну платоспроможність підприємства, але водночас відображає активізацію товарно-грошових відносин.

Необоротні активи зросли на 3547 тис. грн (28,9 %), проте їх питома вага зменшилася з 41,0 % у 2022 р. до 34,1 % у 2024 р., що свідчить про переважне нарощування оборотних ресурсів. При цьому ключовим елементом необоротних активів залишаються основні засоби, які демонструють позитивну динаміку, хоча темпи їх зростання поступаються темпам приросту оборотних коштів. Витрати майбутніх періодів, навпаки, повністю зникли зі структури активів, що можна розцінювати як результат оптимізації облікових підходів.

У цілому динаміка майна підприємства свідчить про посилення його фінансово-господарського потенціалу, зростання ліквідності та розширення матеріально-технічної бази. Підприємство орієнтується на збільшення оборотних ресурсів, що забезпечує йому більшу гнучкість у веденні виробничої діяльності та виконанні зобов'язань, одночасно зберігаючи тенденцію до поступового оновлення основних засобів. Така структура активів формує передумови для стійкого розвитку й підвищення ефективності використання ресурсів у майбутніх періодах.

Таким чином, аналіз динаміки та структури майна підприємства дав змогу встановити основні тенденції у формуванні та використанні активів господарства, виявити зміни у співвідношенні між оборотними й необоротними ресурсами, а також оцінити вплив цих змін на ліквідність та фінансову стійкість підприємства. Однак комплексне дослідження фінансово-економічного стану потребує не лише аналізу складу активів, а й розгляду джерел їх формування. Саме структура капіталу дозволяє визначити рівень фінансової незалежності підприємства, оцінити баланс між власними та залученими ресурсами, виявити ризики залежності від зовнішніх кредиторів і сформулювати уявлення про інвестиційний потенціал.

Динаміка джерел формування капіталу відображає фінансову політику підприємства та його можливості забезпечувати розвиток за рахунок власних коштів чи зовнішніх зобов'язань. Це, у свою чергу, безпосередньо впливає на організацію розрахунків з оплати праці, адже стабільність виплат персоналу залежить від достатності власних фінансових ресурсів і платоспроможності

господарства. З метою комплексної характеристики фінансової стійкості та ресурсного забезпечення розглянемо динаміку та структуру джерел формування капіталу підприємства за 2022–2024 рр., дані щодо яких наведені у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Динаміка та структура джерел формування капіталу
підприємства за 2022 - 2024 рр. (станом на кінець року)**

Види пасивів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Капітал – всього	29868	100	34122,6	100	46343,2	100	+16475,2	+55,2
1. Власний капітал	22704,4	76,0	30398	89,1	36674,6	79,1	+13970,2	+61,5
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	1910	6,4	1910	5,6	1910	4,1	X	X
1.2. Нерозподілений прибуток	20794,4	69,6	23163,6	67,9	29932	64,9	+9137,6	+43,9
2. Зобов'язання і забезпечення	7163,6	24,0	3724,6	10,9	9668,6	20,9	+2505	+35,0
2.1. Поточні зобов'язання і забезпечення	7163,6	24,0	3724,6	10,9	9668,6	20,9	+2505	+35,0
2.1.1. Поточна кредиторська заборгованість	32,6	0,1	241,6	0,7	1248	2,7	+1215,4	У 38,3 р.

Аналіз динаміки та структури джерел формування капіталу підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про суттєве зростання загального обсягу капіталу на 16475,2 тис. грн, або на 55,2 %, що підтверджує посилення фінансової бази підприємства. Основним джерелом цього приросту виступив власний капітал, який збільшився на 13970,2 тис. грн (61,5 %) і становив у 2024 р. 36674,6 тис. грн, або 79,1 % загального обсягу капіталу. Це є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про збереження високого рівня фінансової незалежності господарства. Водночас питома вага власного капіталу у структурі джерел дещо

знизилися (з 89,1 % у 2023 р. до 79,1 % у 2024 р.), що пояснюється активнішим залученням позикових ресурсів.

Ключовим елементом власного капіталу залишається нерозподілений прибуток, який зріс на 9137,6 тис. грн (43,9 %) і у 2024 р. досяг 29932 тис. грн, або 64,9 % капіталу. Це свідчить про ефективність діяльності господарства та здатність акумулювати фінансові результати для розширення виробництва. Натомість зареєстрований (пайовий) капітал залишався незмінним протягом усього періоду (1910 тис. грн), а його питома вага скорочувалася, що є типовим для аграрних підприємств, де головним джерелом власного фінансування виступає прибуток.

Зобов'язання і забезпечення у 2024 р. зросли на 2505 тис. грн (35,0 %) порівняно з 2022 р., досягнувши рівня 9668,6 тис. грн. Це призвело до підвищення їх питомої ваги до 20,9 %, що свідчить про часткове посилення кредитної залежності підприємства. Особливо динамічно зростала поточна кредиторська заборгованість, яка збільшилася у 38,3 раза (на 1215,4 тис. грн), що може свідчити як про активізацію господарських розрахунків, так і про певні ризики фінансової дисципліни.

Загалом аналіз структури джерел формування капіталу свідчить про переважання власних ресурсів у фінансуванні господарської діяльності, що забезпечує підприємству високий рівень фінансової стійкості. Водночас зростання зобов'язань, зокрема кредиторської заборгованості, вказує на необхідність посилення контролю за платіжною дисципліною. Позитивним моментом є активне формування нерозподіленого прибутку, що виступає основним джерелом фінансування інвестиційних та виробничих потреб господарства, а також гарантією стабільності розрахунків з оплати праці.

Таким чином, аналіз структури капіталу підприємства дав змогу встановити зростання частки власних ресурсів у фінансуванні діяльності та одночасне підвищення ролі поточних зобов'язань, що відображає активізацію господарських розрахунків. Проте лише дослідження динаміки активів і пасивів не дозволяє повною мірою оцінити здатність підприємства своєчасно

виконувати фінансові зобов'язання. Для цього необхідно проаналізувати показники ліквідності та платоспроможності, які комплексно відображають рівень фінансової стійкості та реальну можливість господарства забезпечувати безперервність операційної діяльності.

Оцінка ліквідності дає змогу визначити достатність поточних активів для покриття короткострокових зобов'язань, а аналіз платоспроможності дозволяє оцінити довгострокову фінансову стабільність та незалежність від зовнішніх кредиторів. Ці показники є важливими не лише для внутрішнього управління, а й для зовнішніх користувачів фінансової звітності – кредиторів, банківських установ та інвесторів, які оцінюють надійність підприємства як партнера. З метою формування цілісної характеристики фінансової стійкості підприємства розглянемо динаміку основних показників ліквідності та платоспроможності за 2022–2024 рр., що наведені у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Показники оцінки ліквідності та платоспроможності
підприємства за 2022 - 2024 рр.**

Показники	Норматив- не значення	Роки			Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.
		2022	2023	2024	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,142	0,261	0,360	+0,217
Проміжний коефіцієнт покриття	>0,7	0,152	0,662	0,491	+0,340
Загальний коефіцієнт покриття	≥1,5	2,459	6,373	3,159	+0,700
Коефіцієнт платоспроможності	≥0,1	0,142	0,261	0,360	+0,217
Коефіцієнт критичної ліквідності	≥0,8	2,357	5,980	2,748	+0,391

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства за 2022–2024 рр. засвідчив позитивну динаміку більшості коефіцієнтів, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості та підвищення здатності підприємства своєчасно виконувати зобов'язання. Зокрема, коефіцієнт абсолютної ліквідності зріс з 0,142 у 2022 р. до 0,360 у 2024 р., перевищивши

нормативне значення ($>0,2$). Це означає, що господарство забезпечене достатнім обсягом грошових коштів та їх еквівалентів для покриття невідкладних поточних зобов'язань. Подібна тенденція простежується і за коефіцієнтом платоспроможності, який демонструє ідентичні значення, що підкреслює стабільність короткострокової фінансової позиції. Проміжний коефіцієнт покриття зріс на 0,340 порівняно з 2022 р., проте у 2024 р. він становив 0,491, що нижче від нормативу ($>0,7$). Це свідчить про недостатність швидколіквідних активів для повного покриття короткострокових боргових зобов'язань без урахування запасів, а отже, наявні ризики щодо мобільності фінансових ресурсів. Водночас загальний коефіцієнт покриття зберігає значення вище нормативу (3,159 у 2024 р. при нормі $\geq 1,5$), що підтверджує достатність усіх оборотних активів для виконання поточних зобов'язань. Коефіцієнт критичної ліквідності, який характеризує проміжний рівень покриття зобов'язань за рахунок найбільш ліквідних активів (грошові кошти, дебіторська заборгованість), також перевищує нормативне значення: у 2024 р. він становив 2,748 проти мінімального рівня 0,8. Це свідчить про наявність значного запасу фінансової стійкості.

У цілому, господарство демонструє високий рівень ліквідності та платоспроможності, хоча зниження проміжного коефіцієнта покриття у 2024 р. вказує на потребу в більш ефективному управлінні дебіторською заборгованістю та оптимізації структури оборотних активів. Такі результати підтверджують здатність підприємства забезпечувати належну дисципліну розрахунків і створюють передумови для стабільного фінансового розвитку.

Отже, проведений аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства дав змогу виявити загалом позитивні тенденції у формуванні фінансових ресурсів і підтвердив здатність підприємства виконувати свої зобов'язання як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. Проте для повного розуміння фінансового стану господарства необхідно оцінити ще один ключовий аспект – фінансову стійкість, яка відображає рівень незалежності від зовнішніх джерел фінансування та здатність підприємства зберігати рівновагу

між власними й позиковими коштами.

Дослідження фінансової стійкості має особливе значення, оскільки вона визначає не лише поточну стабільність, а й перспективи розвитку підприємства. Високий рівень фінансової стійкості створює гарантії для своєчасної виплати заробітної плати, виконання податкових зобов'язань, забезпечення виробничого процесу та інвестиційної діяльності. Натомість її зниження може призвести до зростання фінансових ризиків, втрати платоспроможності та посилення залежності від кредиторів. З метою комплексної оцінки розглянемо динаміку показників фінансової стійкості підприємства за 2022–2024 рр., дані про які наведено у відповідній табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Динаміка показників фінансової стійкості підприємства за 2022 - 2024 рр.

Показники	Нормативне значення	2022	2023	2024	Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,760	0,891	0,791	0,031
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	<0,5	0,240	0,109	0,209	-0,031
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,316	0,123	0,264	-0,052
Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	3,169	8,161	3,793	0,624
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,5	0,460	0,658	0,569	0,109
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	>0,1	0,593	0,843	0,683	0,090
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами	>0,5	0,635	0,941	0,809	0,174
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Підвищення	0,098	0,049	0,167	0,069
Коефіцієнт майна виробничого призначення	Підвищення	0,435	0,347	0,427	-0,008
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Підвищення	0,410	0,304	0,341	-0,069
Коефіцієнт нагромадження амортизації	Зниження	0,564	0,638	0,564	0,000
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Підвищення	1,437	2,285	1,933	0,496

Аналіз динаміки показників фінансової стійкості підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про загалом позитивні тенденції, що підтверджують достатній

рівень незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та його здатність підтримувати стабільність господарської діяльності. Коефіцієнт автономії у 2024 р. становив 0,791, що перевищує нормативне значення ($>0,5$) і вказує на високий рівень забезпечення капіталу власними ресурсами. Водночас спостерігається деяке зниження цього показника у порівнянні з 2023 р., що пояснюється активнішим залученням позикових коштів. Відповідно коефіцієнт концентрації позикового капіталу залишився нижче нормативу (0,209 у 2024 р. при нормі $<0,5$), що свідчить про невисокі ризики кредитної залежності.

Коефіцієнт фінансового ризику протягом аналізованого періоду залишався нижчим за 1 (0,264 у 2024 р.), що підтверджує достатній запас фінансової стійкості. Позитивною є і динаміка коефіцієнта фінансової стабільності, який у 2024 р. становив 3,793 проти нормативного значення >1 , що свідчить про перевагу власних ресурсів над позиковими.

Серед показників стану оборотних активів слід відзначити підвищення коефіцієнта маневреності власного капіталу (0,569 у 2024 р. проти 0,460 у 2022 р.), що свідчить про зростання можливостей підприємства вільно розпоряджатися власними ресурсами для фінансування поточної діяльності. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами у 2024 р. становив 0,683 при нормі $>0,1$, а забезпеченість запасів власними коштами – 0,809, що також перевищує норматив і свідчить про достатню фінансову гнучкість. Показник маневреності власних оборотних коштів зріс з 0,098 до 0,167, що характеризує активізацію використання власних ресурсів у формуванні оборотних активів.

Водночас деякі показники стану основного капіталу демонструють нестабільність. Так, коефіцієнт майна виробничого призначення знизився на 0,008, а коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні – на 0,069, що може свідчити про відставання темпів оновлення основних засобів від зростання загального обсягу активів. Натомість коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів зріс до 1,933, що підтверджує посилення ролі оборотних ресурсів у структурі майна.

Можна зробити висновок, що підприємство зберігає високий рівень фінансової стійкості, який ґрунтується на перевазі власного капіталу, достатній забезпеченості оборотних активів власними коштами та зростанні маневреності фінансових ресурсів. Водночас підприємству варто приділити більше уваги оновленню та підтримці реальної вартості основних засобів, аби зберігати належний рівень виробничого потенціалу.

3.2. Оцінка динаміки і структури ключових статистичних показників підприємства

Аналіз статистичної звітності є одним із найважливіших інструментів оцінки результативності та ефективності діяльності підприємства. Він дозволяє не лише відобразити фактичні результати господарювання, а й виявити закономірності, тенденції та структурні зрушення у виробничо-економічних процесах. Особливе значення такий аналіз має для аграрних підприємств, оскільки саме статистичні показники дають можливість комплексно оцінити використання земельних ресурсів, ефективність застосування матеріально-технічної бази та результативність виробництва продукції.

Метою проведення аналізу є систематизація та оцінка динаміки основних показників діяльності господарства, виявлення внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливають на ефективність виробництва, а також формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень. Завданнями дослідження виступають: вивчення зміни посівних площ у розрізі культур; аналіз урожайності та валового збору основних видів продукції; оцінка динаміки та структури основних засобів; визначення тенденцій і закономірностей, що впливають на економічні результати діяльності підприємства.

Результати такого аналізу є корисними для різних груп користувачів, проте особливо важливе значення вони мають для керівництва самого

підприємства. Внутрішня аналітика дозволяє виявляти сильні й слабкі сторони господарської діяльності, оцінювати ефективність використання землі, техніки, трудових ресурсів, а також своєчасно реагувати на негативні зміни у виробничому процесі. Наприклад, аналіз посівних площ і урожайності допомагає визначати найбільш прибуткові культури та оптимізувати структуру сівозміни, а дослідження валового збору – оцінювати доцільність інвестицій у технології вирощування чи технічне забезпечення.

Важливим завданням внутрішньої аналітики є пошук резервів підвищення продуктивності та рентабельності. Це може проявлятися у зниженні собівартості за рахунок раціонального використання ресурсів, підвищенні урожайності шляхом впровадження сучасних агротехнологій або ефективнішому використанні основних засобів. Статистичний аналіз також дає змогу здійснювати прогнозування – визначати майбутні тенденції у розвитку підприємства, моделювати можливі сценарії виробництва та оцінювати їх вплив на фінансові результати.

Доцільність проведення такого аналізу полягає в тому, що він формує інформаційне підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Завдяки комплексному вивченню динаміки й структури показників підприємство отримує можливість: оптимізувати використання земельних і матеріально-технічних ресурсів; підвищувати ефективність інвестицій у виробничий процес; забезпечувати стабільність і прогнозованість фінансових результатів; знижувати ризики та уникати стратегічних помилок у розвитку.

Таким чином, аналіз статистичної звітності є не лише вимогою державного обліку, а й інструментом внутрішнього управління, що дозволяє підприємству зміцнювати конкурентні позиції та забезпечувати довгострокову стійкість.

Методична база аналізу спирається на поєднання загальнонаукових та економіко-статистичних методів. Використовуються методи порівняння (для виявлення змін у динаміці), групування (для систематизації даних), рядів динаміки (для встановлення трендів), індексний метод (для оцінки впливу

окремих факторів на результати), а також структурний аналіз (для вивчення співвідношень між окремими складовими). В окремих випадках застосовуються графічний метод для наочного відображення тенденцій і аналітичні розрахунки для визначення взаємозв'язків.

У подальшому аналіз буде проведено на основі даних форми № 29-сг та форми № 2-ОЗ, що дозволяє комплексно оцінити виробничий потенціал господарства, ефективність використання ресурсів і результативність його діяльності у динаміці.

Перш за все доцільно проаналізувати динаміку та структуру посівних площ підприємство, які розміщені на території двох територіальних громад – Драбинівської сільської ТГ (с. Крута Балка) та Михайлівської сільської ТГ (с. Первомайське). Саме цей показник виступає базовим елементом статистичного аналізу, адже він визначає виробничий потенціал підприємства, формує основу для майбутнього врожаю та впливає на фінансові результати діяльності.

З позиції нашого розділу вивчення посівних площ є важливим з кількох причин: воно дає змогу оцінити масштаби господарювання, структуру землекористування та ефективність розподілу площ між культурами; аналіз динаміки дозволяє виявити тренди в розвитку підприємства – розширення чи скорочення площ, зміни у спеціалізації виробництва; результати є основою для подальшої оцінки урожайності та валового збору, що безпосередньо впливає на економічну ефективність; у контексті статистичної звітності ці дані мають важливе значення для державного моніторингу аграрного сектору, планування продовольчої безпеки та регіонального розвитку.

Аналіз динаміки та структури посівних площ підприємства за 2022–2024 рр. показує суттєві трансформації у спеціалізації підприємства. Передусім спостерігається повне зникнення з посівної структури озимої пшениці та гороху, що свідчить про зміну виробничих пріоритетів і концентрацію ресурсів на культурах із вищою економічною віддачею.

Таблиця 3.7

**Динаміка та структура посівних площ підприємства (Драбинівська
сільська ТГ та Михайлівська сільська ТГ) за 2022 – 2024 рр.**

Вид культур	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	га	у %	га	у %	га	у %	(+;-)	%
Пшениця озима	16	3,8	7	1,4			-16	-100
Кукурудза на зерно	152,25	35,9	175	34,7	147	26,0	-5,25	-3,4
Горох	10	2,4		0,0		0,0	-10	-100,0
Соя	30	7,1	160	31,7	207,31	36,7	+177,31	У 6,9 р.
Соняшник	216,26	50,9	162,67	32,2	211,32	37,4	-4,94	-2,3
Разом	424,51	100	504,67	100	565,63	100	+141,12	+33,2

Найбільш виражене зростання зафіксовано щодо площ під соєю: у 2024 р. їх обсяг збільшився майже у 6 разів порівняно з 2022 р., що обумовило її перетворення на одну з провідних культур господарства. Така стратегія свідчить про орієнтацію підприємства на ринок білкових культур, які мають високу попитову та експортну привабливість.

Посіви соняшнику залишаються стабільно домінуючими, хоча їхня частка у структурі зменшилася з 50,9 % у 2022 р. до 37,4 % у 2024 р. Це свідчить про тенденцію до більш збалансованого розподілу площ між культурами з метою зниження агроризиків. Натомість посіви кукурудзи зазнали скорочення як у абсолютних, так і у відносних показниках (на 3,4 %), що можна пов'язати із ціновою кон'юнктурою ринку та підвищеною капіталоємністю вирощування.

У підсумку, загальна посівна площа у 2024 р. порівняно з 2022 р. зросла на 141,1 тис. грн у вартісному вимірі, або на 33,2 %. Це свідчить про нарощування виробничого потенціалу підприємства та поступовий перехід до диверсифікованої моделі землекористування, що поєднує традиційні (соняшник, кукурудза) та високорентабельні (соя) культури.

Отримані результати мають важливе значення як для внутрішнього стратегічного планування, так і для формування звітності за формою № 29-сг, оскільки вони відображають рівень адаптивності підприємства до ринкових та кліматичних викликів.

З метою конкретизації зроблених висновків доцільно проаналізувати динаміку обсягів виробництва валової продукції рослинництва, що дозволяє простежити тенденції розвитку господарства упродовж досліджуваного періоду.

Таблиця 3.8

Динаміка обсягів виробництва валової продукції рослинництва підприємства за 2022–2024 рр., ц

Вид продукції	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	абсолютне, (+;-)	відносне, %
Пшениця озима	640	210		-640	-100
Кукурудза на зерно	10809,8 5	14875	6321,1	-4488,75	-41,5
Горох	200			-200	-100,0
Соя	870	4547,6	2902,34	+2032,34	У 3,3 р.
Соняшник	5990,4	5205,41	5705,64	-284,76	-4,8

Аналіз динаміки обсягів виробництва валової продукції рослинництва підприємства у 2022–2024 рр. показує суттєву трансформацію структури виробництва. Повне припинення вирощування озимої пшениці та гороху, а також значне скорочення обсягів кукурудзи на зерно та соняшнику засвідчують переорієнтацію ресурсів під впливом ринкових і кліматичних чинників. Водночас істотне зростання виробництва сої свідчить про прагнення господарства адаптуватися до змін кон'юнктури та орієнтуватися на більш прибуткові та конкурентоспроможні культури. У цілому динаміка відображає зміщення акцентів у структурі рослинництва та підтверджує необхідність подальшої диверсифікації виробничої діяльності для підвищення стійкості й ефективності господарювання в умовах сучасних викликів.

Таким чином, проведений аналіз динаміки обсягів виробництва засвідчив структурні зрушення у рослинництві підприємства, що зумовили зміну ролі окремих культур у господарській діяльності.

Для більш повного розуміння результатів доцільно оцінити не лише кількісні показники, а й економічну віддачу від їх вирощування, що дозволяє визначити рівень ефективності використання ресурсів. З цією метою

розглянемо показники ефективності виробництва основної продукції рослинництва у 2022–2024 рр.

Таблиця 3.9

**Ефективність виробництва основної продукції рослинництва
підприємства за 2022–2024 рр.**

Показники	Роки			Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	абсолютне	відносне, %
Соняшник					
Посівна площа, га	216,26	162,67	211,32	-4,94	-2,3
Урожайність, ц/га	27,7	32,0	27,0	-0,70	-2,5
Валовий збір, ц	5990,4	5205,41	5705,64	-284,76	-4,8
Соя					
Посівна площа, га	30	160	207,31	+177,31	У 6,9 р.
Урожайність, ц/га	29	28,4	14	-15	-51,7
Валовий збір, ц	870	4547,6	2902,34	+2032,34	У 3,3 р.
Кукурудза на зерно					
Посівна площа, га	152,25	175	147	-5,25	-3,4
Урожайність, ц/га	71,0	85,0	43,0	-28	-39,4
Валовий збір, ц	10809,85	14875	6321,1	-4488,75	-41,5

Аналіз ефективності виробництва основної продукції рослинництва підприємства у 2019–2021 рр. засвідчив значні коливання як у структурі посівних площ, так і в рівні врожайності. Вирощування соняшнику залишалося стабільним за площею, однак незначне скорочення врожайності призвело до зменшення валового збору майже на 5 %, що пояснюється впливом несприятливих погодних умов та зростанням технологічних витрат. Суттєві зміни відбулися у виробництві сої: збільшення посівних площ у понад шість разів свідчить про орієнтацію господарства на диверсифікацію та розширення виробництва, проте різке падіння врожайності більш ніж удвічі знизило кінцеві результати, що вказує на нестабільність урожайних характеристик цієї культури та чутливість до кліматичних чинників. Виробництво кукурудзи на зерно, незважаючи на певну сталість посівних площ, характеризувалося різким зменшенням урожайності майже на 40 %, що зумовило зниження валового

збору на 41,5 %.

Загалом, показники ефективності підтверджують залежність результатів рослинництва від поєднання площового фактора, врожайності та рівня технологічної адаптації до умов виробництва. Домінуючим фактором зниження ефективності у досліджуваній період виступало зменшення врожайності, яке не компенсувалося розширенням посівних площ. Це свідчить про необхідність оптимізації системи агротехнологій, раціонального використання земельних ресурсів та підвищення адаптивності виробничих процесів до змін природно-кліматичного середовища.

Наступною формою для аналізу є «Звіт про наявність необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції», який має ключове значення для оцінки виробничого потенціалу підприємства. Адже саме необоротні активи формують матеріально-технічну базу господарства, без якої неможливе здійснення повноцінного виробництва. Стан, структура та рівень оновлення основних засобів безпосередньо визначають ефективність використання земельних ресурсів, продуктивність праці й конкурентоспроможність продукції. Аналіз цього звіту дозволяє оцінити, наскільки підприємство здатне підтримувати належний рівень виробничих потужностей, забезпечувати відтворення капіталу та інвестувати у свій розвиток, що є основою його довгострокової стійкості.

Оцінка необоротних активів є невід'ємною складовою комплексного аналізу діяльності підприємства, адже саме вони формують виробничий потенціал і визначають можливості стабільного функціонування у довгостроковій перспективі.

Важливим завданням є простеження динаміки та структури основних засобів, що дозволяє виявити тенденції їх оновлення, рівень технічного забезпечення та ефективність використання. З цією метою розглянемо показники за 2022–2024 рр., узагальнені у наступній таблиці.

Таблиця 3.10

**Динаміка та структура основних засобів підприємства
за 2022–2024 рр.**

Вид основних засобів	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Зміни 2024 р. до 2022р. (+;-)	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Будинки нежитлові	1253	4,5	1253	4,4	1253	3,5	-	х
Інженерні споруди	628	2,2	1028	3,6	1028	2,8	+400	+63,7
Машини, обладнання та інвентар	23147	82,4	23358	81,4	24555	67,8	+1408	+6,1
Транспортні засоби	3006	10,7	3006	10,5	3006	8,3	-	х
Земельні ділянки	-	-	-	-	6339	17,5	+6339	х
Інші матеріальні активи	56	0,2	56	0,2	56	0,2	-	х
Всього	28090	100	28701	100	36237	100	+8147	+29,0

Аналіз динаміки та структури основних засобів підприємства за 2022–2024 рр. свідчить про суттєве розширення матеріально-технічної бази підприємства. Загальна вартість основних засобів зросла на 8147 тис. грн, або на 29 %, що свідчить про активні інвестиції у виробничий потенціал. Найбільш вагомим зрушення відбулися у складі машин, обладнання та інвентарю, вартість яких збільшилася на 1408 тис. грн, що підтверджує пріоритетність технічного переоснащення та модернізації виробничих процесів. Водночас у 2024 р. в структурі активів уперше з'явилися земельні ділянки на суму 6339 тис. грн (17,5 % від загальної вартості), що суттєво змінило співвідношення між окремими групами засобів і посилило ресурсне забезпечення господарства. Позитивним також є зростання вартості інженерних споруд на 63,7 %, що свідчить про розширення інфраструктурної складової.

У той же час вартість будівель, транспортних засобів та інших матеріальних активів залишалася незмінною, що може свідчити як про достатній рівень забезпеченості цими видами ресурсів, так і про певну консервацію інвестицій у цих напрямках.

У підсумку структура основних засобів – рис. 3.1 - змістилася від

домінування машин та обладнання у бік більш збалансованого поєднання з земельними ресурсами та інженерними спорудами. Це підвищує стійкість матеріально-технічної бази та створює передумови для зростання ефективності виробничої діяльності у довгостроковій перспективі.

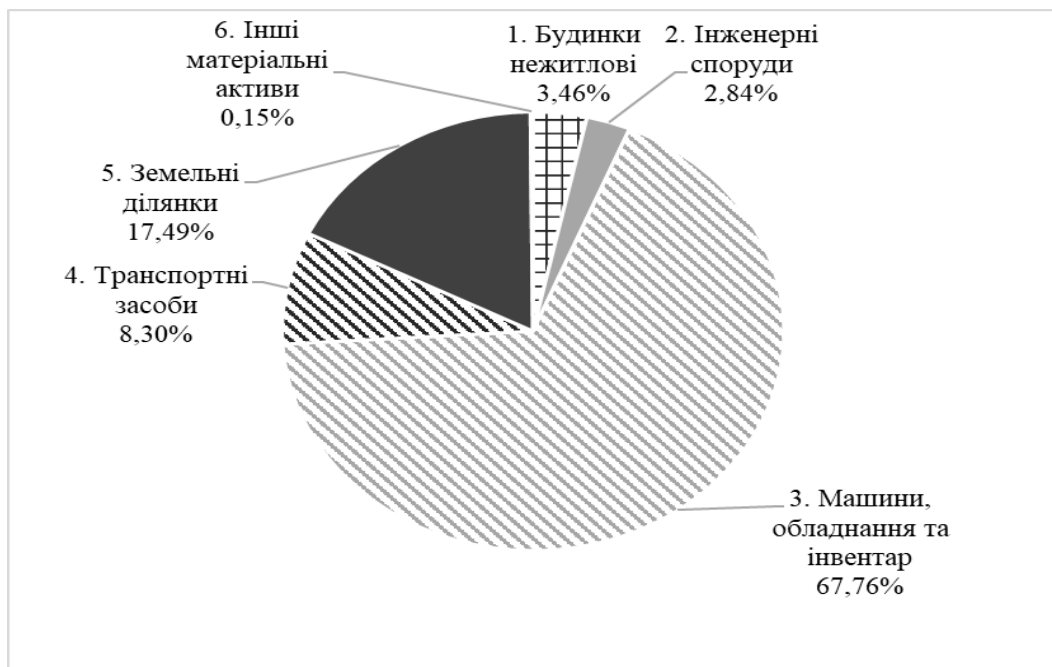

Рис. 3.1. Структура основних засобів підприємства за 2024 р., %

Форма «Звіт про наявність необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції» дає можливість проаналізувати не лише стан і структуру основних засобів, а й обсяги капітальних інвестицій, спрямованих на їх оновлення та розвиток. Вивчення цього показника має ключове значення, адже саме капітальні інвестиції забезпечують відтворення виробничого потенціалу, впровадження нових технологій, підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності господарства. В умовах ринкових і кліматичних викликів інвестиційна активність стає визначальним чинником довгострокової стійкості та фінансової результативності підприємства, оскільки без оновлення матеріально-технічної бази неможливо підтримувати стабільний розвиток і реалізовувати стратегічні цілі.

Динаміка капітальних інвестицій підприємства за 2022 – 2024 рр. представлена на рис. 3.2.

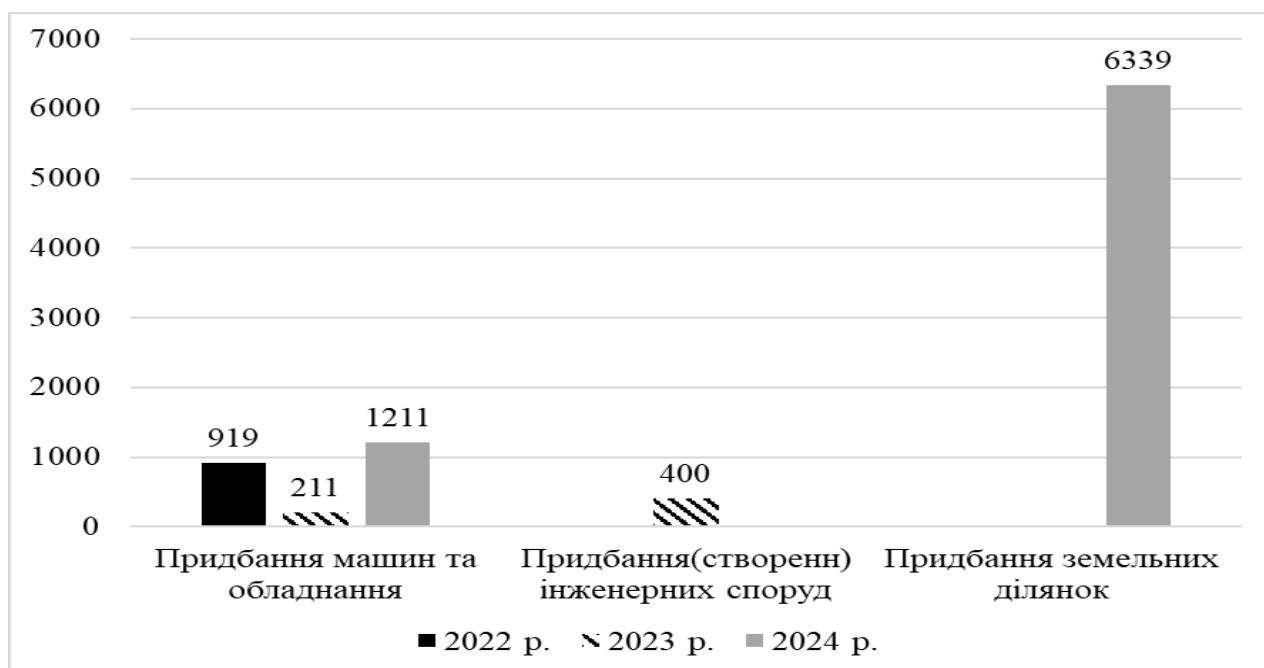

Рис. 3.2. Ілюстративне зображення динаміки та структури капітальних інвестицій за 2022 - 2024 рр., тис. грн.

Динаміка капітальних інвестицій підприємства у 2022–2024 рр. свідчить про зростання масштабів вкладень та диверсифікацію напрямів їх використання. Найбільш стабільним залишався пріоритет інвестування у придбання машин та обладнання: якщо у 2022 р. витрати склали 919 тис. грн, то у 2024 р. вони зросли до 1211 тис. грн, що підкреслює стратегічний курс господарства на технічне переоснащення й підвищення рівня механізації виробництва. У 2023 р. спостерігається зменшення обсягів інвестицій у цій статті, однак уже наступного року відбулося суттєве відновлення активності.

Важливим напрямом стали капіталовкладення у створення інженерних споруд у 2022 р. на суму 400 тис. грн, що свідчить про увагу до інфраструктурного розвитку. Найбільш знаковою інвестиційною подією став 2024 р., коли підприємство здійснило придбання земельних ділянок на суму 6339 тис. грн. Це не лише значно підвищило загальний обсяг капітальних інвестицій, але й радикально змінило структуру вкладень, відобразивши стратегічне прагнення до зміцнення ресурсної бази та довгострокової стійкості.

У цілому результати аналізу підтверджують інвестиційну активність

господарства, яка проявляється як у нарощуванні технічного потенціалу, так і у зміцненні інституційних основ виробництва через придбання землі. Така політика свідчить про націленість підприємства на розвиток, підвищення конкурентоспроможності та формування стратегічних переваг у майбутньому.

Важливим етапом аналізу є оцінка показників руху та ефективності використання основних засобів, адже вони відображають не лише інтенсивність відтворювальних процесів, але й якість матеріально-технічної бази підприємства. Коефіцієнти вибуття та надходження дають можливість визначити, наскільки активно здійснюється оновлення виробничого потенціалу, чи переважає збереження наявних ресурсів, чи відбувається їх поступове відновлення. Показники зносу та придатності характеризують функціональний стан основних засобів і дозволяють оцінити, чи здатне господарство забезпечувати стабільність виробничих процесів у довгостроковій перспективі. Саме поєднання цих коефіцієнтів забезпечує комплексне уявлення про інвестиційну активність та технічний рівень підприємства. Узагальнені результати розрахунків наведено у табл. 3.11.

Таблиця 3.11

Динаміка показників руху та ефективності використання основних засобів підприємства за 2022 – 2024 рр.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Зміни 2024 р. (+;-) до 2022 р.
Показники руху основних засобів				
Коефіцієнт вибуття ОЗ	0,003	-	-	-0,003
Коефіцієнт надходження ОЗ	0,033	0,021	0,208	+0,175
Показники функціонального стану				
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,106	0,086	0,059	-0,047
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,894	0,914	0,941	+0,047

Динаміка показників руху та ефективності використання основних засобів підприємства за 2022–2024 рр. демонструє позитивні зрушення у відтворювальних процесах та технічному стані матеріально-технічної бази підприємства. Коефіцієнт вибуття основних засобів у 2022 р. становив 0,003, проте в наступні роки він дорівнював нулю, що свідчить про відсутність

вибуття та збереження наявних ресурсів. Водночас показник надходження основних засобів зріс із 0,033 у 2022 р. до 0,208 у 2024 р., тобто більш ніж у шість разів, що є підтвердженням активної інвестиційної діяльності та оновлення техніко-технологічної бази господарства.

За функціональними характеристиками також простежується позитивна тенденція. Коефіцієнт зносу основних засобів зменшився з 0,106 у 2022 р. до 0,059 у 2024 р., тобто на 0,047 пункту, що відображає зниження частки застарілих або непридатних активів. Відповідно коефіцієнт придатності зріс з 0,894 до 0,941, підкреслюючи підвищення якісного рівня використання основних засобів та їх більш тривалу придатність для експлуатації.

У цілому результати аналізу свідчать про те, що підприємство демонструє високу інвестиційну активність і спрямованість на модернізацію матеріально-технічної бази. Поєднання низьких темпів вибуття з активним оновленням і скороченням рівня зносу забезпечує формування міцного виробничого потенціалу, який підвищує стійкість підприємства до ринкових викликів і створює сприятливі умови для довгострокового розвитку.

Аналіз виробничої діяльності підприємства за 2022–2024 рр. показав суттєві структурні зрушення у рослинництві. Господарство поступово відмовилося від вирощування окремих культур (озима пшениця, горох), що втратили економічну доцільність, натомість посилило позиції сої, яка стала більш рентабельною та конкурентоспроможною на ринку. Виробництво кукурудзи і соняшнику, попри їх традиційну значущість, зазнало зниження, що пояснюється як кліматичними ризиками, так і коливаннями ринкової кон'юнктури. Це свідчить про активний пошук підприємством оптимальної виробничої моделі та адаптацію до сучасних викликів.

Оцінка динаміки та структури основних засобів підтвердила високий рівень інвестиційної активності. Значне зростання загальної вартості основних засобів, поява земельних ділянок у структурі, збільшення вартості машин та обладнання, а також покращення показників їхнього технічного стану свідчать про цілеспрямовану політику модернізації та зміцнення ресурсної бази.

Позитивні тенденції у зміні коефіцієнтів надходження, зносу та придатності основних засобів підтверджують, що господарство не лише розширює свою матеріально-технічну базу, але й підвищує її якісні характеристики.

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що підприємство демонструє адаптивність до ринкових і природно-кліматичних викликів через трансформацію виробничої структури та активну інвестиційну політику. Поєднання заходів із диверсифікації культур і модернізації основних засобів формує надійне підґрунтя для забезпечення стійкого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та реалізації стратегічних цілей у довгостроковій перспективі.

3.3. Використання статистичних звітів для оцінки ефективності та фінансових результатів підприємства

Ефективність господарської діяльності є ключовим орієнтиром для будь-якого сільськогосподарського підприємства, адже саме вона визначає його здатність забезпечувати відтворення виробництва, фінансову стійкість та конкурентоспроможність. У цьому контексті статистична звітність виступає основним джерелом інформації для оцінки фінансових результатів, оскільки вона акумулює дані про обсяги виробництва, доходи, витрати, собівартість, прибуток і рівень рентабельності у розрізі окремих видів продукції.

Метою такого аналізу є виявлення закономірностей і тенденцій у формуванні фінансових результатів підприємства, визначення найбільш та найменш рентабельних напрямів виробництва, а також оцінка ефективності використання наявних ресурсів. На відміну від традиційного бухгалтерського аналізу, статистичні звіти дозволяють проводити оцінку результативності у динаміці та порівнювати показники між різними підприємствами і регіонами, що забезпечує більш широке аналітичне підґрунтя.

З практичної точки зору результати аналізу на основі статистичної

звітності є надзвичайно важливими для різних груп користувачів:

- керівництву підприємства – для прийняття обґрунтованих рішень щодо виробничої спеціалізації, оптимізації витрат та формування цінової політики;
- інвесторам і кредиторам – для оцінки фінансової надійності та перспективності співпраці;
- органам державного управління – для моніторингу економічного стану аграрного сектору та планування заходів підтримки.

Щоб перейти від загальних підходів до практичної оцінки ефективності, доцільно зосередитись на чистому доході від реалізації як інтегральному показнику, що поєднує виробничий результат (обсяг і асортимент продукції) та ринкові умови (ціни, канали збуту, умови розрахунків). Саме чистий дохід відображає реальну виручку підприємства без ПДВ та знижок/повернень, тому він є базою для формування прибутку, ліквідності та інвестиційних можливостей підприємства. Аналіз цього показника у динаміці дає уявлення про темпи зростання бізнесу, а у структурі – про внесок окремих видів продукції (зернові, олійні, бобові тощо) у загальний фінансовий результат.

Методично оцінювання спиратиметься на дані статистичних форм (насамперед № 29-сг) у поєднанні з внутрішніми реєстрами реалізації й, за потреби, показниками фінансової звітності (Звіт про фінансові результати) для зіставлення. Для забезпечення порівнянності застосуємо: (1) трендовий аналіз темпів зростання та середньорічних приростів; (2) структурний аналіз часток видів продукції у чистому доході та індекс концентрації/диверсифікації. В аналітичних висновках також враховуватимемо сезонність збуту, логістичні обмеження, погодні ризики та зрушення у структурі посівів, оскільки вони безпосередньо впливають на обсяг і ціни реалізації.

Отримані результати є прикладними для керівництва (перегляд спеціалізації, цінової та контрактної політики, планування оборотного капіталу), інвесторів/кредиторів (оцінка стабільності грошових потоків і маржинальності напрямів), а також для планово-аналітичної функції господарства (бюджетування, сценарне планування, управління ризиками).

Узагальнені показники динаміки та структурні пропорції наведено нижче.

Таблиця 3.12

Динаміка та структура чистого доходу від реалізації сільськогосподарської продукції підприємства за 2022 – 2024 рр.

Вид продукції	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 р. до 202122 р.	
	сума, тис. грн.	у % до суми	сума, тис. грн.	у % до суми	сума, тис. грн.	у % до суми	абсолютне, (+;-)	відносне, %
Пшениця	919,6	4,7	1897,8	13,8	209,8	0,9	-709,8	-77,2
Ячмінь	122,2	0,6	-	-	-	-	-122,2	-100,0
Горох	18,3	0,1	-	-	-	-	-18,3	-100,0
Кукурудза на зерно	7323,2	37,8	6815,3	49,4	7036,4	29,3	-286,8	-3,9
Соняшник	10715,5	55,3	4184,4	30,3	10275,1	42,8	-440,4	-4,1
Соя	284,6	1,5	896,1	6,5	6479,5	27,0	6194,9	2176,7
Разом	19383,4	100	13793,6	100	24000,8	100	4617,4	23,8

Аналіз динаміки та структури чистого доходу від реалізації сільськогосподарської продукції підприємства за 2022–2024рр. свідчить про суттєві структурні трансформації у виробничо-збутовій діяльності підприємства. Загальний чистий дохід у 2024 р. порівняно з 2022 р. зріс на 4617,4 тис. грн, або на 23,8 %, що відображає позитивну тенденцію фінансового розвитку попри значні коливання за окремими видами продукції.

Протягом аналізованого періоду спостерігається майже повне згортання реалізації таких культур, як ячмінь та горох, що може бути зумовлено як кон'юнктурними чинниками (низька рентабельність, коливання цін), так і зміною виробничих пріоритетів господарства. Водночас реалізація пшениці в 2024 р. порівняно з 2022 р. зменшилась на 709,8 тис. грн (–77,2 %), що негативно позначилося на диверсифікації доходів.

Кукурудза на зерно традиційно залишається однією з провідних культур, забезпечуючи від 29,3 % до 49,4 % загального доходу, хоча у 2024 р. зафіксовано незначне скорочення обсягів реалізації (–286,8 тис. грн, або –3,9 % до 2022 р.). Подібна тенденція спостерігається і щодо соняшнику: попри збереження його ключової ролі в структурі доходу (42,8 % у 2024 р.),

абсолютний показник зменшився на 440,4 тис. грн (–4,1 %). Це може свідчити як про зниження врожайності, так і про коливання ринкових цін.

Водночас найбільш вражаючий результат продемонструвала соя: обсяги реалізації зросли у понад 22 рази (+6194,9 тис. грн, або +2176,7 % до 2022 р.), а її частка у доході господарства піднялася з 1,5 % до 27,0 %. Це свідчить про зміну стратегічних орієнтирів у бік більш прибуткових і конкурентоспроможних культур, що відповідає сучасним тенденціям аграрного ринку.

Отже, проведений аналіз показує, що підприємство динамічно адаптується до ринкових умов, переорієнтовуючи виробництво на високорентабельні культури. Водночас скорочення обсягів реалізації традиційних зернових (пшениці, ячменю, гороху) знижує рівень диверсифікації доходів і підвищує залежність від обмеженого кола культур. Це вимагає від керівництва посилення уваги до управління ризиками, розширення структури виробництва та вдосконалення маркетингової політики з метою забезпечення стійкості фінансових результатів у довгостроковій перспективі.

Після розгляду динаміки та структури чистого доходу доцільним кроком є аналіз витрат на виробництво продукції рослинництва. Цей напрям дозволяє не лише оцінити ресурсомісткість окремих культур, а й виявити внутрішні резерви для оптимізації виробничого процесу. Витрати у сільськогосподарському виробництві мають специфічний характер: значна їх частка формується під впливом природно-кліматичних умов, сезонності робіт, рівня технічного забезпечення та ефективності використання матеріально-трудових ресурсів.

Дослідження витрат у динаміці за 2022–2024 рр. дає можливість простежити зміни у структурі собівартості, визначити найбільш витратні статті та порівняти їх із результатами діяльності підприємства. Такий аналіз є необхідним як для керівництва підприємства з метою обґрунтування управлінських рішень, так і для зовнішніх користувачів (інвесторів, кредиторів, контролюючих органів), які оцінюють рівень ефективності та стійкості бізнесу.

Саме тому наступним етапом дослідження є розгляд динаміки та структури витрат на виробництво продукції рослинництва, що наведено у табл. 3.13.

Таблиця 3.13

Динаміка та структура витрат на виробництво продукції рослинництва на підприємстві за 2022 – 2024 рр.

Статті витрат	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.	
	сума, тис. грн.	у % до суми	сума, тис. грн.	у % до суми	сума, тис. грн.	у % до суми	абсо- лютне (+;-)	від- носне, %
Прямі матеріальні витрати	5649,2	55,7	8494,2	65,4	10582,2	68,4	+4933	+87,3
вартість насіння та посадкового матеріалу	1126,5	11,1	1474,8	11,4	1535,6	9,9	+409,1	+36,3
вартість мінеральних добрив	1930,5	19,0	4444,2	34,2	5079,4	32,8	+3148,9	У 2,6 р.
вартість ПММ	1876,8	18,5	1986,8	15,3	2546,2	16,5	+669,4	+35,7
електроенергія	64,6	0,6	43,2	0,3	51,1	0,3	-13,5	-20,9
запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту	650,8	6,4	545,2	4,2	1315,9	8,5	+665,1	У 2,0 р.
Прямі витрати на оплату праці	1764,4	17,4	2213,5	17,1	3816,4	24,7	+2052	У 2,1 р.
Інші прямі витрати	4477,1	44,1	4164	32,1	4422,2	28,6	-54,9	-1,2
відрахування на соціальні заходи	377,6	3,7	466,4	3,6	768,7	5,0	+391,1	У 2,0 р.
орендна плата за земельні частки	782	7,7	893,8	6,9	1252,4	8,1	+470,4	+60,2
орендна плата за земельні частки	-	-	16,5	0,1	13,8	0,1	+13,8	х
амортизація	3051,4	30,1	2479,7	19,1	2134,1	13,8	-917,3	-30,1
Загальновиробничі витрати	20,8	0,2	321	2,5	470	3,0	+449,2	У 22,6 р.
оплата послуг сторонніх організацій	15,9	0,2	321	2,5	369,8	2,4	+353,9	У 22,3 р.
крім того								
Адміністративні витрати	43,8	0,4	160,8	1,2	265,7	1,7	+221,9	У 6,1 р.
Виробнича собівартість - всього	10147,1	100	12979,2	100	15474,4	100	+5327,3	+52,5

Аналіз динаміки та структури витрат на виробництво продукції

рослинництва на підприємстві за 2022–2024 рр. свідчить про суттєве зростання виробничої собівартості. Загальний обсяг витрат зріс на 5327,3 тис. грн, або на 52,5 %, що зумовлено як інфляційними процесами, так і підвищенням ресурсомісткості виробництва.

Ключовим елементом витрат залишаються прямі матеріальні витрати, які у 2024 р. досягли 10582,2 тис. грн (68,4 % від загальної собівартості), що на 87,3 % більше, ніж у 2022 р. Найбільший приріст зафіксовано за статтею «вартість мінеральних добрив» (+3148,9 тис. грн, або +163,1 %), що пов'язано як із підвищенням цін, так і зі збільшенням обсягів їх використання для підвищення врожайності. Значне зростання також відбулося за статтею «запасні частини та ремонтні матеріали» (+102,2 %), що відображає інтенсифікацію технічного обслуговування та оновлення основних засобів. Водночас витрати на електроенергію скоротилися на 20,9 %, що може свідчити про енергоощадні заходи або перехід на альтернативні джерела живлення.

Витрати на оплату праці продемонстрували суттєве зростання (+116,3 %), збільшивши свою частку в структурі до 24,7 % у 2024 р. Це пояснюється як підвищенням рівня заробітної плати, так і зростанням чисельності персоналу. Відрахування на соціальні заходи також подвоїлися (+103,6 %), що відображає пряму залежність від фонду оплати праці.

Натомість амортизаційні відрахування скоротилися на 917,3 тис. грн (–30,1 %), що може свідчити про уповільнення темпів оновлення основних засобів або завершення нарахування амортизації по окремих об'єктах. Подібна динаміка є певним сигналом про необхідність модернізації виробничого потенціалу у середньостроковій перспективі.

Особливу увагу привертає зростання загальновиробничих витрат у понад 20 разів (+2159,6 %), головним чином за рахунок оплати послуг сторонніх організацій. Це може свідчити про аутсорсинг частини робіт, що підвищує гнучкість управління, але водночас створює додаткове навантаження на собівартість. Адміністративні витрати також зросли більш ніж у п'ять разів (+506,6 %), хоча їх частка залишається відносно невеликою (1,7 % у 2024 р.).

Узагальнюючи, можна зазначити, що структура витрат підприємства характеризується тенденцією до зростання питомої ваги матеріальних і трудових складових при зменшенні ролі амортизації. Це вказує на інтенсивний шлях розвитку підприємства з акцентом на активне використання ресурсів, але водночас ставить перед керівництвом завдання пошуку шляхів оптимізації витрат, особливо щодо енергоефективності, ремонтів та раціонального застосування добрив.

Для більшої наочності динаміку витрат підприємства за 2022–2024 рр. подано на рис. 3.3. Представлені дані дають можливість простежити взаємозв'язок між основними статтями витрат і визначити тенденції зміни їхнього обсягу протягом трирічного періоду.

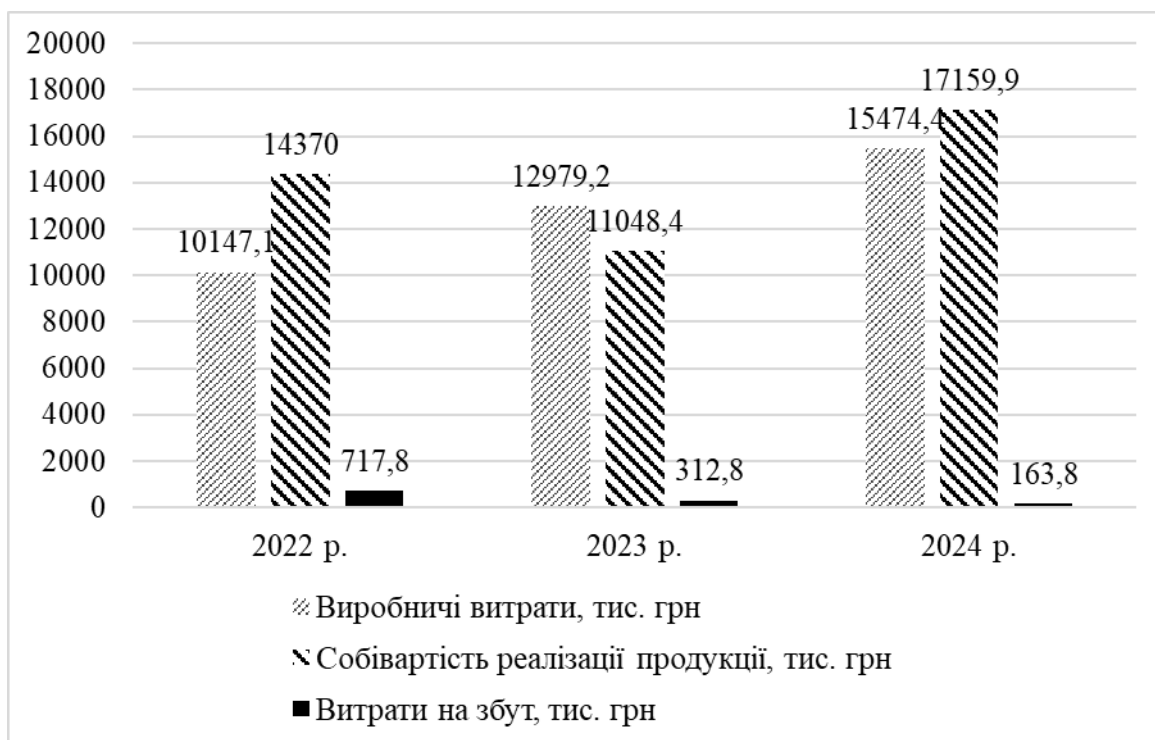

Рис. 3.3. Динаміка витрат діяльності підприємства
за 2022 – 2024 рр., тис. грн.

Аналіз показує, що виробничі витрати мали стале зростання, підвищившись із 10147,1 тис. грн у 2022 р. до 15474,4 тис. грн у 2024 р. (+52,5 %), що відображає як інфляційний чинник, так і розширення ресурсної бази господарства. Собівартість реалізованої продукції зазнала суттєвих коливань:

скорочення у 2023 р. на 3321,6 тис. грн (–23,1 %) та різкого зростання у 2024 р. до 17159,9 тис. грн (+55,3 % порівняно з попереднім роком). Це може свідчити про вплив ринкових коливань, зміну структури виробництва та врожайності. Витрати на збут демонструють протилежну динаміку: їх скорочення з 717,8 тис. грн у 2022 р. до 163,8 тис. грн у 2024 р. (–77,2 %) свідчить про оптимізацію логістичних процесів або зменшення витрат на маркетинг і посередницькі послуги.

Отже, візуалізація відображає важливу тенденцію: зростання виробничих витрат поєднується зі зниженням витрат на збут, що дозволяє підприємству зберігати контроль над загальною структурою витрат. Це створює потенціал для підвищення рентабельності у разі ефективного управління собівартістю продукції та стабілізації її збуту.

Рентабельність є одним із найважливіших узагальнюючих показників ефективності діяльності підприємства, адже вона відображає співвідношення отриманого прибутку та витрат, понесених на виробництво і реалізацію продукції. Для сільськогосподарських підприємств цей індикатор має особливе значення, оскільки дає можливість оцінити економічну доцільність вирощування окремих культур і приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо структури посівів. На рисунку 3.6 подано динаміку цього показника в розрізі основних культур досліджуваного підприємства.

Аналітична оцінка свідчить про наявність суттєвих коливань у рівні прибутковості. Зокрема, пшениця у 2022 р. мала рентабельність 31,5 %, проте у наступні роки діяльність за цією культурою стала збитковою (–4,6 % у 2023 р. та –13,8 % у 2024 р.), що свідчить про несприятливі ринкові умови та зростання витрат. Кукурудза на зерно зберегла відносно стабільну прибутковість із незначним зниженням у 2023 р. (12,4 %) та відновленням до 21,7 % у 2024 р., що робить її одним із ключових джерел фінансової стійкості.

Соя демонструє надзвичайно високий рівень рентабельності, хоча і з тенденцією до зниження: 128,2 % у 2022 р., 75,4 % у 2023 р. та 64,7 % у 2024 р. Це підтверджує стратегічну вигідність вирощування даної культури для

господарства, незважаючи на поступове зменшення маржинальності. Соняшник залишається традиційно прибутковим напрямом, показуючи рентабельність у межах 35,5–51,5 %, з невеликим зниженням у 2024 р. до 40,1 %.

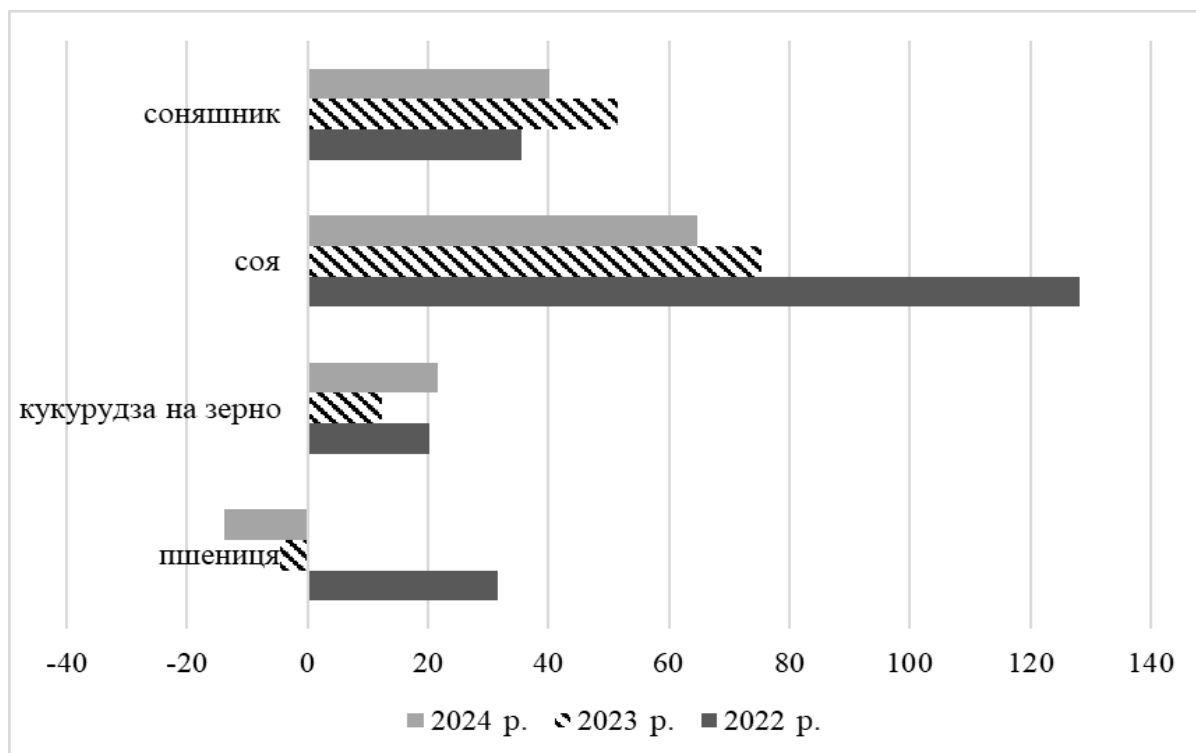

Рис. 3.4. Рівень рентабельності підприємства за 2022–2024 рр., %

Таким чином, аналіз рентабельності підтверджує, що підприємство орієнтується на найбільш ефективні культури – сою, соняшник і кукурудзу. Водночас негативна динаміка рентабельності пшениці та відсутність прибутковості у виробництві гороху свідчать про потребу перегляду структури посівів, оптимізації витрат і пошуку нових підходів до підвищення економічної стійкості.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дало змогу встановити, що статистична звітність є ключовим елементом інформаційного забезпечення управління підприємствами аграрного сектору. Вона виконує функції збору, узагальнення та контролю за достовірністю даних, створює основу для планування та прогнозування діяльності як на рівні держави, так і на рівні конкретного господарства. Її багатофункціональність проявляється через облікову, аналітичну, контрольну та управлінську функції, які забезпечують комплексність і практичну цінність цього інструмента.

Високий рівень інформативності звітності досягається завдяки дотриманню основних вимог: достовірності, своєчасності, повноти, порівнюваності та документальної обґрунтованості. Саме ці характеристики роблять її надійною базою для аналітичної оцінки та стратегічних управлінських рішень. Показники статистичної звітності формуються на підставі бухгалтерського обліку, первинних документів та реєстрів, що гарантує їх відповідність обліковій політиці підприємства.

Важливо відзначити, що облік на підприємстві ведеться на належному рівні згідно з обліковою політикою підприємства. Це забезпечує формування достовірної інформації, яка є основою для складання статистичної звітності. Господарство своєчасно подає звітність до органів державної статистики, дотримуючись установленого порядку її формування – від збору первинних даних і їх групування до узагальнення показників у відповідних формах

Порядок формування статистичної звітності включає низку етапів: від збору первинних даних у процесі ведення бухгалтерського обліку до їх групування, перевірки, аналітичної обробки та складання уніфікованих форм, передбачених органами державної статистики. Завершальним етапом є подання звітів у визначені терміни, здебільшого в електронному форматі через «Кабінет респондента». На прикладі підприємства підтверджено, що господарство дотримується цього порядку, забезпечуючи високу якість статистичних

матеріалів, які корисні як для державних органів, так і для внутрішнього аналізу ефективності діяльності.

Аналіз діяльності підприємства у 2022–2024 рр. показав, що підприємство демонструє адаптивність до змін зовнішнього середовища. Господарство відмовилося від малорентабельних культур (озима пшениця, горох), зосередивши ресурси на вирощуванні сої, соняшнику та кукурудзи. Паралельно відбувалося оновлення матеріально-технічної бази, зростання вартості машин та обладнання, що свідчить про активну інвестиційну політику та курс на модернізацію.

Узагальнюючи результати аналізу фінансових показників підприємства, слід відзначити, що підприємство загалом демонструє позитивну динаміку доходів і стабільність у виробничій діяльності, однак ефективність окремих культур істотно різниться. Найбільш прибутковими залишаються соя, соняшник і кукурудза, тоді як пшениця у 2023–2024 рр. виявилася збитковою. Це вимагає більш гнучкого управління структурою посівів і витрат, а також посилення аналітичної роботи з оцінки рентабельності виробництва. Отримані результати мають прикладне значення для стратегічного планування, диверсифікації виробництва та забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах мінливої ринкової кон'юнктури.

Таким чином, статистична звітність у поєднанні з системою бухгалтерського обліку та внутрішнього аналізу формує цілісну інформаційну базу, що дозволяє підприємствам аграрної сфери – зокрема підприємство - не лише дотримуватися вимог державного контролю, але й ефективно планувати власний розвиток, підвищувати конкурентоспроможність і забезпечувати стійкість у довгостроковій перспективі.

Враховуючи результати проведеного дослідження та специфіку функціонування підприємства, сформовано низку пропозицій, спрямованих на удосконалення організації формування статистичної звітності в аграрному секторі. Їх реалізація дозволить не лише підвищити якість обліково-аналітичної інформації, а й забезпечити її відповідність сучасним вимогам прозорості,

екологічності та управлінської ефективності.

По-перше, доцільним є впровадження комплексу допоміжних відомостей, що деталізуватимуть ключові параметри діяльності господарств. До таких відомостей відносяться показники обсягів виробництва за культурами, структура витрат, використання матеріально-технічних ресурсів, характеристика земельного фонду, дані про трудові ресурси та державну підтримку. Їх використання сприятиме підвищенню точності розрахунків, кращій узгодженості показників у різних формах та зменшенню ризику помилок при складанні підсумкової статистичної звітності. Для підприємства це означатиме можливість більш обґрунтованого аналізу ефективності посівних площ і виробничих витрат.

По-друге, з огляду на актуальність питань екологізації агробізнесу запропоновано авторський проєкт нової статистичної форми «ЕКО-ст». Її структура передбачає відображення таких аспектів: рівень використання природних ресурсів, частка біопрепаратів у загальному обсязі засобів захисту рослин, способи утилізації агровідходів, упровадження екотехнологій, витрати на природоохоронні заходи, заходи з озеленення територій та підтримки біорізноманіття. Включення цієї форми в систему офіційної статистичної звітності дозволить оцінювати екологічну відповідальність аграрних підприємств і сприятиме реалізації цілей сталого розвитку. Для підприємств це означає можливість не лише продемонструвати ефективність господарювання, а й підтвердити соціально-екологічну відповідальність перед державою, партнерами та інвесторами.

Таким чином, запропоновані пропозиції спрямовані на удосконалення інформаційної бази управління, поєднання економічних та екологічних вимірів у системі статистичного обліку й створення передумов для підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств у довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Cofas E., Ciobanica F. C. Statistical analysis model for identifying the dynamics of hotel tourism // *Scientific Papers. Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. 2023. Vol. 23, No. 3. P. 175–184. Indexed: 2024-02-11.
2. McShane B. B., Bradlow E. T., Lynch J. G. Jr., Meyer R. J. Statistical significance and statistical reporting: moving beyond binary // *Journal of Marketing*. 2024. Vol. 88, No. 3. P. 1–19. DOI: <https://doi.org/10.1177/00222429231216910>.
3. Renjith V. R., Arunkumar V. R. Fundamental statistical terminology for library and information science researchers: key concepts to know // *Qualitative & Quantitative Methods in Libraries*. 2025. Vol. 14, No. 1. P. 1–17. Indexed: 2025-05-08.
4. Акімов С. С., Буберенко А. Ю., Чадай Ю. В. Статистична звітність та її роль в інформаційному забезпеченні економічного аналізу на сільськогосподарському підприємстві. *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки* : матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 5 листоп. 2022 р.). Луцьк : ЛНТУ, 2022. Вип. 16. С. 26–28.
5. Андрущенко Ю., Якименко Н. Роль бухгалтерського обліку в забезпеченні фінансової стабільності підприємства // *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. Частина 1. Полтава : Полтавський державний аграрний університет, 2025. С. 18–21.
6. Бірюк О. Г., Коцупатрий М. М. Щодо методики викладання обліку та оподаткування діяльності фермерських господарств. *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти*. 2023. Т. 1, № 2. С. 133–138. DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.17314>
7. Будько О. В. Обліково-аналітична інформація в системі

інформаційного забезпечення сталого розвитку. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2019. № 3. С. 252–257. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_3_48 (дата звернення 20.09.2025).

8. Гаврик О. Ю. Організаційні підходи до формування облікового процесу фермерських господарств. *Агросвіт*. 2024. № 20. С. 66–71. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.20.66

9. Герасименко С. Поширення статистичної інформації з метою підвищення ефективності управління соціально-економічним розвитком держави. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2013. Вип. 134. С. 10–12.

10. Герасименко С. С., Герасименко В. С. Статистичні методи в управлінні якістю інформації. *Статистика України*. 2016. № 4. С. 7–11.

11. Гінчук Л. І. Звіти як основне джерело інформування користувачів про якість статистичної інформації про адміністративні правопорушення. *Статистика України*. 2018. № 4. С. 57–64.

12. Головачко В. М., Перевузняк Т. М. Поняття та форми статистичної звітності сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. № 22(17). С. 201–210.

13. Грановська В., Кононенко Л., Савченко В. Звітність малих сільськогосподарських підприємств: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-170> (дата звернення 20.09.2025).

14. Грицун В. Статистичне забезпечення управління економікою. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 3. С. 180–185.

15. Гуцаленко Л. В., Марчук У. О., Мельникова Л. В. Облік і звітність суб'єктів малого бізнесу : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 390 с.

16. де Соуза Т. Л., да Сілва Ж., Перейра Х. Т. Статистичний аналіз

ідентифікації лінійних в'язкопружних моделей // *Rheologica Acta*. 2024. Vol. 63, No. 4. P. 301–318. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00397-024-01442-2>.

17. Дубина О. Л., Шевченко Т. О., Ткаченко О. С. Статистична звітність підприємства: поняття та порядок подання. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 66. С. 220–227. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct66-38>.

18. Жук В. М., Замлинський В. А., Найда А. В. Облік та звітність в інформаційному забезпеченні аграрної політики: шанси від громадянського суспільства. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Т. 8. № 2. С. 52–58.

19. Замлинська О. В., Бездушний Р. П. Обліково-аналітичне забезпечення аграрної економічної статистики в Україні: стан, перспективи та євроінтеграційний контекст. *Економіка харчової промисловості*. 2025. Т. 17. Вип. 2. С. 58–65. DOI: 10.15673/fie.v17i2.3169

20. Здирко Н. Г. Особливості відображення державної підтримки в статистичній звітності фермерських господарств. *Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці* : зб. тез та доп. І Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (21 лют. 2013 р., м. Київ) / відп. за вип. Б. В. Мельничук. – К. : ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2013. С. 147–153.

21. Іваненко В. О. Додана вартість як об'єкт аналізу статистичної звітності промислових підприємств з виробництва продукції. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. Вип. 1 (22). – С. 122–130. ISSN 1994-1749.

22. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навч. посіб. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с. URL:

https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8418/1/Посібник_Звітність%20підприємств_Іванчук_НВ.pdf (дата звернення 20.09.2025).

23. Ілляшенко К. В. Облікові аспекти формування показників статистичної звітності // *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 15. С. 833–836.

24. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського

обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> ((дата звернення 20.09.2025)).

25. Календар подання форм державних статистичних спостережень та фінансової звітності на 2025 рік. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/plan_stat/2024/gr_form_25.htm#a_початок (дата звернення 20.09.2025).

26. Король Г. О., Труш Ю. Т., Акімова Т. В. Облік у фермерських господарствах : розд. II. Форми ведення бухгалтерського обліку та фінансова звітність фермерського господарства : навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2016. 70 с. URL: https://nmetau.edu.ua/file/oblik-u-ferm-gosp_lbr_navch-posibnik-ch2_rbr_-2016.pdf (дата звернення 20.09.2025).

27. Лега О., Канцедаль Н., Пешков А. Інвентаризація як інструмент забезпечення фінансової стійкості підприємства. Підприємництво та інновації. 2025. № 34. С. 37-44. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.5>.

28. Лега О.В., Прийдак Т.Б., Яловега Л.В., Єрмолаєва М.В., Сіренко О.В. (2025). Облікова політика та по-даткові ризики: сучасні рішення для бізнесу. Актуальні питання економічних наук, № 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15031740>.

29. Малюга Н. М., Русак О. П. Розвиток методології формування звітності фермерських господарств у світлі імплементації положень європейського законодавства. *Облік, контроль і оподаткування на шляху повоєнного відновлення України та досягнення цілей сталого розвитку* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 квіт. 2025 р., Київ. Київ : КНЕУ, 2025. С. 120–122.

30. Мамченко А., Якименко Н. Прозорість і звітність як частина управлінської відповідальності // *Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики* [Електронне видання] : зб. тез IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Ірпінь, 06 трав. 2025 р. Ірпінь :

Державний податковий університет, 2025. – С. 93–97.

31. Маркус О., Колесник Ю. Організація обліку та оподаткування фермерських господарств. *Молодий вчений*. 2020. № 10 (86). URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-46> (дата звернення 20.09.2025).

32. Мельник Л. Ю. Місце і ролі статистичної звітності в системі управління сільськогосподарським підприємством. Науково-педагогічний вісник ПДАА. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/90.pdf> (дата звернення 20.09.2025).

33. Мельник О. І., Саганович С. Л. Фінансова звітність фермерських господарств у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень. Матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. «Трансформація фінансової системи України: тенденції та перспективи розвитку», 21–22 листоп. 2024 р. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 64–66. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19755/1/zbirnik-tez-21-22-11-24-64-66.pdf> (дата звернення 20.09.2025).

34. Міщук Н. Інформаційні системи і технології аналізу статистичної інформації. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2015. Вип. 52. С. 119–126.

35. Нагорний П. В. Склад податкової звітності фермерського господарства. *Юність науки – 2022: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства* : зб. тез XII Міжнарод. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 15–16 трав. 2022 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. С. 100–102.

36. Овчарова Н. Система облікового забезпечення як детермінанта сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-70> (дата звернення: 22.09.2025).

37. Огарєва Д. Поширення офіційної статистичної інформації органами державної статистики. *Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche* : матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф.

(15 листоп. 2024 р., Болонья, Італія). Bologna : Collection of Scientific Papers «Λόγος», 2024. – С. 60–61. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-15.11.2024.012>.

38. Павлова Г. Є., Приходько І. П., Волчанська Л. В. Місце, роль та облікове забезпечення статистичної звітності сільськогосподарського підприємства // *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 3-2 (46). С. 142–145.

39. Пилипенко Л., Воськало В., Сороковий П. Проблеми відображення інновацій у звітності підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 6 (15). С. 75–80. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.15-11>

40. Підопригора І. В., Харіна І. В., Кірюшкіна Ю. М. Особливості обліку та шляхи його вдосконалення у фермерських господарствах. *Причорноморські економічні студії. Гроші, фінанси і кредит*. 2018. Вип. 34. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/43.pdf (дата звернення: 21.09.2025).

41. Пістунов І.М. Економічна статистика: навч. наоч. посіб. Дніпро : НТУ «ДП», 2025. 48 с. URL: <https://ir.nmu.org.ua/server/api/core/bitstreams/25b47421-56d1-4421-9cb9-cf5aeadce948/content> (дата звернення: 21.09.2025).

42. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n8035> (дата звернення: 21.09.2025).

43. Покиньючерда В. В. Поняття та сутність статистичної інформації: якісний аспект / В. В. Покиньючерда // *Ефективна економіка*. – 2022. – № 10. – С. 1–13. – DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.10.38>.

44. Поліщук І., Перін А. Витрати на природоохоронні заходи у статистичній звітності та Звіті про управління підприємства як індикатори реалізації концепції сталого розвитку під час військового стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-38>.

45. Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнева Д. В. Звітність підприємств : навч.-метод. посіб. для студентів галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Львів : ЛДФА, 2013. 604 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Zvitnist->

[pidpriemstva-posibnyk.pdf](#) (дата звернення 20.09.2025).

46. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про офіційну статистику» : Закон України від 07 лютого 2002 р. № 3047-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3047-14#Text> (дата звернення: 22.09.2025).

47. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 22.09.2025).

48. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни : Закон України від 03 березня 2022 р. № 2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text> (дата звернення: 22.09.2025).

49. Про інформацію : Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 22.09.2025).

50. Про офіційну статистику : Закон України від 16 серпня 2022 р. № 2524-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2524-20#Text> (дата звернення: 22.09.2025).

51. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> (дата звернення: 22.09.2025).

52. Прокопишин О., Приймак Н., Трушкіна Н., Коновал М. Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком фермерського господарства: теоретичні аспекти. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія Економіка АПК*. 2024. № 31. URL: <https://doi.org/10.31734/economics2024.31.016> (дата звернення: 22.09.2025).

53. Пугаченко О. Б., Фоміна Т. В. Інформаційне забезпечення експертних досліджень та податкових перевірок порядку нарахування й сплати податків і зборів. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2586/2504> (дата

звернення: 22.09.2025).

54. Саєнко О. Р., Сьомченко В. В. Звітність підприємств : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра спеціальності «Облік і оподаткування». Запоріжжя : ЗНУ, 2025. 100 с.

55. Свиноус І. В., Хомяк Н. В., Хомовий С. М., Гаврик О. Ю., Томілова Н. О., Заболотний В. С. Звітність підприємств : метод. рек. до практ. занять і самостійного вивчення дисципліни здобувачів освіт. ступеня «Бакалавр» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Біла Церква, 2020. 79 с. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/5919/1/zvitnist_pidpryyemstva.pdf (дата звернення 20.09.2025).

56. Сисоєва І., Бараненко Ю. Статистична, фінансова та внутрішня звітність лісових ресурсів у лісогосподарських підприємствах. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2025. № 342(3(1)). С. 409–414. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(1\)-59](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-59)

57. Сливінська О. Роль статистичної інформації в сучасному суспільстві. *Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Бережани, 2022). – Бережани : ФОП Однорог Т. В., 2022. – С. 47–49.

58. Смірнова Н. В., Смірнова І. В. Особливості складання звітності фермерськими господарствами – юридичними особами: вплив системи оподаткування. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 22–23 берез. 2022 р. Львів : ЛНУП, 2022. Ч. 1. С. 383–385.

59. Сокіл О. Г. Парадигмальне моделювання обліково-аналітичного забезпечення звітності зі сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси. Бухгалтерський облік*. 2017. № 4 (78). URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/4260/1/13.pdf> (дата звернення: 22.09.2025).

60. Столяр В. А. Організація статистичних спостережень. *Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту* :

матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 2–3 квіт. 2024 р.). Хмельницький : ХГПА, 2024. С. 99–102.

61. Сяо Ю., Ду Ц., Карагіаннідіс Г. К. Статистична ера інформації: показник, що враховує ризики, та його застосування в оновленнях статусу // *IEEE Transactions on Wireless Communications*. 2025. Vol. 24, No. 3. P. 2325–2340. DOI: <https://doi.org/10.1109/TWC.2024.3520324>.

62. Тлучкевич Н. В. Облікове забезпечення формування статистичної звітності в сільському господарстві. *Обліково-фінансова наука і практика: пріоритети розвитку та місія у воєнний час* : матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16 листоп. 2022 р.) / відп. за вип. Ю. С. Бездушна. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2022. С. 219–221.

63. Томчук В., Капула І. Вплив особливостей діяльності сільськогосподарських підприємств на формування обліково-аналітичної інформації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-25> (дата звернення: 22.09.2025).

64. Фімяр С., Шільвінська О. Корпоративна статистика в управлінському обліку. *Український економічний часопис*. 2025. № 9. С. 147–152. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-9-25>

65. Фоміна Т. В., Пугаченко О. Б. Документальне забезпечення податкових перевірок та експертних досліджень за загальнодержавними податками. *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2464/238> (дата звернення 20.09.2025).

66. Фоміна Т., Пугаченко О., Фомін В. Формування обліково-аналітичної інформації для визначення об'єктів оподаткування в фермерських господарствах. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-74>

67. Хром'як Н. Способи одержання статистичної інформації та вимоги до неї // *Природничі та гуманітарні науки: актуальні питання* : тези доп. III Всеукр. студент. наук.-техн. конф. Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка»,

2018. С. 310. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/11932/2/Conf_2010v2_Khromiak_N-Sposoby_oderzhannia_statystychnoi_310.pdf (дата звернення 20.09.2025).

68. Цегельник Н. І., Гайдучок Т. С. Формування облікової інформації з подальшим відображенням у формах звітності підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7879> (дата звернення: 22.09.2025).

69. Шалімова Н. С., Смірнова І. В., Смірнова Н. В. Вплив системи оподаткування фермерського господарства на формування звітності. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 5 (5). С. 213–222.

70. Штангрет А. М., Чорнецька О. Б., Красілич І. О. Теоретичні аспекти формування системи обліково-аналітичного забезпечення управління економічної безпекою підприємства. *Інфраструктура ринку. Економіка та управління підприємствами*. 2018. Вип. 25. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/SHtangret-A.-M.-1.pdf> (дата звернення: 22.01.2025).

71. Яструбський М., Чжен С. Тенденції розвитку звітності підприємств: національні вимоги та зарубіжний досвід. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 2. С. 69–75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-2-9>